

TEMA BROJA
Da li je zakazao
Vladin projekat
Komunikacione
strategije
informisanja
građana o EU

INTERVJU
Snežana Najdenova,
otpravnica
poslova ambasade
Republike Bugarske
u Podgorici

ANALIZA

Kakve poruke Crna Gora
šalje Evropskoj uniji

Evropski
informativni centar

GODINA ISKUŠENJA

Kada je uoči prvih višestranačkih izbora početkom 90-tih vladajuća partija izašla sa sloganom "Godine počinju januarom" bio je to uvod u sveopšti kolaps Crne Gore i haos koji je izrodio nove centre moći, oličene u arogantnim tajkunima vrlo bliskim pojedincima iz vrha vlasti. Sada bi se možda moglo reći "Iskušenja počinju januarom". Savjet ministara Evropske unije prije tri dana usvojio je Evropsko partnerstvo za Crnu Goru i vrlo precizno trasirao put kojim treba ići u naredne dvije godine, ukoliko nam je cilj približavanje EU, odnosno vrijednostima naprednih država zapadne demokratije. Sve je tu nabrojano, od politike do ekonomije, a zapravo su naslikani glavni problemi sa kojima se danas Crna Gora suočava i koje mora riješiti ukoliko želi uređenu državu koju više niko neće upoređivati sa Kolumbijom. Pravi test odgovornosti ove Vlade je počeo, ali ne mora proći još tri i po godine, koliko joj traje mandat, da se utvrdi kojim putem Crna Gora ide. Recimo, EU traži da se promijeni loš Zakon o konfliktu interesa, da se isprave mane Zakona o javnim nabavkama kako bi se izbjegla protekcija, da Skupština istinski obavlja svoju kontrolnu funkciju, da RTCG bude javni servis,... Sve se to može uraditi za par mjeseci, ako u vladajućim strankama za to ima volje. Do sada je očigledno nije bilo. I dok eksponenti vlasti samo verbalno promovisu evro-atlantsko stremljenje "mlade crnogorske demokratije" tajkuni završavaju posao. Kupuju preduzeća, banke, grade zgrade, razvijaju kablovske TV sisteme... To im niko ne može zabraniti, neko bi rekao dobro je što novac ulažu ovdje, ali se postavlja pitanje da li oni to rade sami. Da li je njihov poslovni njuh toliko izoštrjen i da li zaista daju najbolje uslove ili ima neko iz struktura vlasti ko ih navodi, ko im gleda kroz prste i ko ne šalje finansijsku policiju u njihove firme? Možda samo zbog toga put u Evropu nema alternativu. Da ne bude nedodirljivih...

N.R.

SAVJET MINISTARA EU USVOJIO PRVO EVROPSKO PARTNERSTVO ZA CRNU GORU

Brisel podijelio zadatke Podgorici

Potrebno je reformisati pravosudni sistem i izmjestiti izbor sudija i njihovo napredovanje iz Skupštine, te ustanoviti transparentnu proceduru zasnovanu na profesionalizmu i objektivnim kriterijumima za njihovu selekciju i dalje napredovanje. Treba racionalizovati sudski sistem i modernizovati procedure, unaprijediti administraciju, obezbijediti adekvatno i održivo finansiranje sudskog sistema...

Ovo, između ostalog, piše u Evropskom partnerstvu za Crnu Goru koje je 22. januara 2007. godine usvojio Savjet ministara EU u Briselu. To je dokument kojim EU faktički dijeli zadatke Crnoj Gori o tome što treba da uradi u kratko-ročnom (2 godine) i srednjoročnom periodu (3 do 4 godine) da bi se približila evropskim standardima. Ovo je prvo Evropsko partnerstvo za nezavisnu Crnu Goru.

"Kako bi odgovorile Evropskom partnerstvu, vlasti Crne Gore treba da razviju plan sa rasporedom i posebnim mjerama koje Crna Gora namjerava da preduzme. Napredak u primjeni ovih prioriteta posmatračice Evropska komisija. Prioriteti naznačeni u Evropskom partnerstvu odabrani su na bazi onoga što je realno očekivati da Crna Gora može ispuniti i sprovesti u narednih nekoliko godina", navodi se u dokumentu.

Napominje se da treba unaprijediti borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije na svim nivoima i ojačati parlamentarnu kontrolu nad odbrambenim i bezbjedonosnim strukturama.

"Crna Gora treba da usvoji novi ustav zasnovan na širokom konsenzusu, u skladu sa evropskim standardima, posebno u oblastima ljudskih i manjinskih prava, organizaci-

Uoči početka sjednice Savjeta ministara EU

je pravosuđa, kontrolnih, odbrambenih i bezbjednosnih struktura", kaže se u Partnerstvu i naglašava da Crna Gora treba da "nastavi napore u pravcu reforme javne administracije uključujući plaćanje javne uprave, obezbjeđivanje transparentnog sistema zapošljavanja, profesionalizaciju i odgovornost", odnosno da jednostavno rečeno depolitizuje javnu upravu.

"Naročito se mora nastaviti jačanje struktura koje se bave evropskim integracijama na svim nivoima, uključujući ministarstva i Skupštinu, kao i mehanizama za koordinaciju EU poslova", piše u dokumentu.

Zahitjeva se i puna primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama, nastavak transformacije RTCG u javni servis, sprovođenje Memoranduma o saradnji između Vlade i NVO, te nastavak primjene Zakona o restituciji.

"Amandmanima izmijeniti Zakon o konfliktu interesa i primijeniti ga u cilju eliminisanja svih mogućih slučajeva konflikta interesa funkcionera. Treba poboljšati napore za primjenu antikoruptione strategije, posebno obezbjeđivanjem adekvatnih finansijskih i ljudskih resursa državnim organima koji sprovode zakon", ističe se u Evropskom partnerstvu.

N.R.

POGLED IZ EVROPE

Stvorićemo novi konsenzus za dalje proširenje Unije

Olli Rehn

Nakon decembarskog samita Evropskog savjeta vidjeli smo dosta naslova u kojima se tvrdilo da "evropski lideri zatvaraju vrata istočnim zemljama". Takvi su nagovještaji obične zlonamjerne špekulacije.

Tačan naslov bi bio: "Evropska vrata su i dalje otvorena za jugoistočnu Evropu". Ta su vrata otvorena za Tursku, Hrvatsku i druge zemlje zapadnog Balkana. Kada bilo koja od ovih zemalja ispuni zahtjeve za pristupanje EU, ona može, na osnovu sopstvenih zasluga, proći kroz ta vrata.

Prve zemlje kojima je to pošlo za rukom su Bugarska i Rumunija. To je vrijedno slavlja, čak iako jedan dio Evrope ne misli tako. Ovo je ogroman korak za 30 miliona novih građana EU u tim zemljama. Peta runda proširenja je ovim zaključena.

Drugim riječima, na samitu EU nije se radilo o zatvaranju vrata, već o izgradnji novog konsenzusa o proširenju. Taj konsenzus će olakšati napore EU da ohrabri demokratsku i ekonomsku transformaciju u regionu. Štoviše, decembarski samit Evropskog savjeta potvrdio je evropsku perspektivu za zapadni Balkan. To je važna obaveza.

Očekujem da će nova proevropski i reformski orijentisana vlada u Beogradu ubrzano napredovati prema EU. Zahvaljujući njenim institucionalnim kapacitetima, Srbija bi, nakon što pregovori budu zaključeni, trebalo da bude u mogućnosti da brzo primijeni Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i da sebi tako otvori vrata članstva u EU.

Od nove vlade očekujem da pokaže jasnu privrženost uspostavljanju pune saradnje sa Haškim tribunalom bez daljih odlaganja.

Nakon SSP, sljedeći logičan korak Srbije biće da dostigne status kandidata za članstvo u EU. Čim se pokaže da

Srbija uspijeva da ispuni zahtjeve ovog sporazuma, EU će moći da počne da razmatra prijavu za članstvo. To je vrlo jasan stav EU, što je i potvrđeno u zaključcima sa sastanka Evropskog savjeta prošlog decembra. Znači, SSP je prvi korak u zahtjevu za članstvo.

Kosovo se takođe približava ključnom momentu. EU želi da osigura da proces o definisanju statusa uspije i da proizvede održiv dogovor.

Dogovor o statusu Kosova mora biti politički i pravno jasan i mora definisati jasnu viziju za budući razvoj Kosova. Pitanje o statusu Kosova je sui generis i ne predstavlja precedent za buduće slučajeve.

Ovim će se vlastima na Kosovu dati dodatni podsticaj da ubrzaju reforme u ključnim oblastima vladavine prava, ekonomije i javne uprave. Moramo garantovati uspješno prenošenje odgovornosti sa snaga UN-a na Međunarodnu civilnu kancelariju koja će služiti kao garant dogovora o statusu. Kako se približavamo konačnom razriješenju statusa Kosova, inteziviraju se i pripreme za ulogu EU u budućem međunarodnom prisustvu na Kosovu. Uloga EU će najvjerovatnije uključivati prisustvo u Međunarodnoj civilnoj kancelariji i operacije u okviru EBOP (Evropska bezbjednosna i odbrambena politika) u pogledu vladavine prava, kao i saradnju EU zvaničnika na realizaciji finansijske pomoći Zajednice.

Što se tiče ostalih zemalja zapadnog Balkana, još jedna vrata su otvorena u decembru, kada je u regionu uspostavljena zona slobodne trgovine (CEFTA). Mreža od 32 bilateralna ugovora zamijenjena je jedinstvenim regionalnim ugovorom. Za potencijalne investitore ovo je značajan signal da region izgrađuje atraktivno i stabilno okruženje za strane investicije.

I za obične ljude otvoriće se mnoga vrata, čim EU privede kraju pregovore o

vnim olakšicama. Visoke cijene viza, dugi redovi i striktna birokratija stvorile su prepreke slobodnom kretanju ljudi. Ovo je prvi korak ka bezviznom režimu putovanja.

Prošlog jula prisustvovao sam rock festivalu EXIT u Novom Sadu, u Srbiji. Razgovarao sam sa mladim Srbima i ostalim mladim ljudima iz regiona. Mogućnost da se slobodno putuje po Evropi je na samom vrhu njihove liste želja. Oni ne vide EU kao birokratsko čudovište, već kao kartu za mir, slobodu i bolje ekonomske prilike.

Da se podsjetimo raspoloženja ljeta 2005. godine. Ko se u našem susjedstvu najviše radovao ishodima referenduma u Francuskoj i Holandiji? Turski nacionalisti, srpski radikali i ruski panslavisti.

Zašto? Zato što su mislili da će se EU sada okrenuti sebi, napustiti svoje obaveze i postati previše slaba da utiče na svoje okruženje snagom mira, stabilnosti i evropskih vrijednosti.

Naša je zajednička misija da pokažemo da su se radikalni nacionalisti prevarili, tako što ćemo stvoriti novi konsenzus za dalje proširenje EU.

Nakon francuskog i holandskog "ne", mnogi su političari bili spremni da prebace pitanje proširenja u drugu ligu, ili čak da ga izbace iz lige. Umjesto toga, mi smo još čvrsto u prvoj ligi, ligi prvaka. I sigurno ćemo ponovo ući u ligu šampiona. Radujem se što Italija igra na našoj strani i za naš tim.

Iz govora Olli Rehna, komesara EU za proširenje, o evropskoj perspektivi zapadnog Balkana na međunarodnoj konferenciji 16. januara 2007. u Rimu

DA LI JE ZAKAZAO VLADIN PROJEKAT KOMUNIKACIONE STRATEGIJE INFORMISANJA GRAĐANA O EU

Svi "znaju" da će biti bolje, ali ne i što ulazak u EU znači za poljoprivrednike, preduzetnike...

Prema posljednjem obimnijem istraživanju evropskih integracionih procesa u Crnoj Gori koje je u aprilu prošle godine obavio Centar za monitoring – CEMI, 75% građana je mišljenja da će članstvo Crne Gore u EU biti dobro za nju, dok 66, 7 % ispitanika smatra da bi to unijelo poboljšanja u njihov život.

Sa druge strane, na pitanje da li Crna Gora treba da saraduje sa Haškim tribunalom, 42% anketiranih građana odgovorilo je odrično.

To je, prema riječima predsjednika Upravnog odbora CEMI-ja **Đura Stojanovića**, samo jedan od pokazatelja koliko građani ne znaju što suštinski znači pristupanje EU. Iz tog razloga bi mnogo ozbiljnije trebalo pristupiti informisanju građana o evropskim integracijama, odnosno komunikacionoj strategiji.

"Iako sebe smatramo evropejci-ma, naši građani padaju već na prvom ispitu. Problem je u tome što oni znaju da će život biti generalno

Đuro Stojanović

bolji, ali nijesu informisani što članstvo u EU znači za njihov lični i profesionalni život, što to znači za jednog poljoprivrednika, biznismena...", kaže Stojanović za *EIC Bilten*.

On dodaje: "Problem će nastati onoga trenutka kada se pitanje evropskih integracija preseli iz dokumenata (koje su u fiokama Vladinih službenika) u svakodnevni život.

To će se, napominje Stojanović, desiti vrlo brzo – već nakon stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a zatim i drugih ugovora.

"Da li sada, primjera radi, neki radnik u industriji zna da će fabrika biti zatvorena i on ostati na ulici ako njen vlasnik ne ispuni ekološke standarde EU?", pita Stojanović.

Vlada RCG je u septembru 2004. godine usvojila Komunikacionu strategiju za informisanje javnosti o procesu pridruživanja Crne Gore EU. Na osnovu ove strategije se dalje rade godišnji planovi za primjenu.

Tako je tokom prošle godine bivše Ministarstvo za evropske integracije organizovalo niz seminara, okruglih stolova i drugih skupova sa ciljem promovisanja procesa evrop-

GORKO ISKUSTVO HRVATSKE

Prema posljednjem istraživanju Eurobarometara (koji je obavljen u decembru 2006. godine), Hrvati su najveći euroskeptici i prema tumačenjima tamošnjih politikologa, jedan od glavnih razloga za to je loša informisanost građana o EU, odnosno loša komunikaciona strategija Vlade u Zagrebu. Prema Eurobarometru, samo 32% Hrvata smatra da je članstvo u EU pozitivna stvar.

Hrvatsko Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, u saradnji sa Centrom za istraživanje tržišta, svakih šest mjeseci (od 2001. godine) obavlja istraživanja javnog mnjenja o stavovima prema EU i procesu pridruživanja.

Prema prvom istraživanju, objavljenom na web sajtu Ministarstva, čak 77, 6% Hrvata bilo je za ulazak te države u EU. Taj procenat je 2004. g. pao na 72, 4. Procenat onih koji su bili protiv članstva u EU u 2005. g. bio je viši od onih koji su za – 47,9 prema 41, 9 %.

Posljednje istraživanje iz januara 2006. godine pokazuje da je 48, 6% ispitanika za uključivanje Hrvatske u Uniju, dok je 44% protiv, ali tamošnji mediji i analitičari dovode u sumnju rezultate ovog istraživanja koje je rađeno za Vladu RH.

Najnovije istraživanje agencije "Puls" (sprovedeno u decembru 2006. godine), pokazalo je da je za pristupanje EU 44%, dok je protiv 55% građana Dalmacije.

"Ova i slična istraživanja ukazuje na to da "nešto nije u redu s komunikacijom između hrvatske političke klase i biračkog tijela", ocijenio je nezavisni politički analitičar **Davor Gjenero**.

Analitičari navode da nije realno očekivati da će skepticizam splasnuti bez objašnjenja Vlade koliko bi pristupanje Uniji koštalo poreske obveznike i što članstvom dobijaju pojedine kategorije stanovništva

skih integracija. Ministarstvo je uspostavilo saradnju sa sindikatom, Unijom poslodavaca, Privrednom komorom i medijskom zajednicom preko Instituta za medije. Taj resor je, između ostalog, bio uključen u aktivnosti NVO koje su bile vezane za obuku predstavnika partija o procesu evropskih integracija. Tokom 2006. godine, počela je i edukacija na nivou lokalnih samouprava u vidu seminara pod nazivom "Evropski dan u tvojoj opštini", a nastavljeno je i uređivanje tromjesečnog biltena "Euromont" i saradnja sa programima poput "Škole evropskih integracija". Uz finansijsku podršku Fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora odštampan je i "Pojmovnik evropskih integracija".

Akcioni plan za primjenu Strategije komunikacije za 2007. godinu, prema riječima novoimenovane sekretarke Sekretarijata za evropske integracije **Ana Vukadinović**, nadovezaće se na aktivnosti sprovedene u prethodnim godinama.

"To će, kao prvo, biti direktno informisanje i izrada promotivnog materijala. Time podrazumijevamo intervjue, interaktivnu web stranicu, izdavanje publikacija, biltena, brošura i slično. Ovaj segment je u najvećem dijelu posvećen široj javnosti, pa će veći dio komunikacije biti opšteg karaktera, ali će postojati i dio koji će biti namijenjen posebnim kategorijama – od državnih službenika, novinara, preko privrednog sektora, te određenim manjim ciljnim grupama", najavila je Vukadinovića.

Drugi segment Komunikacione strategije će se odnositi na komunikaciju preko medija, a tu se misli i na obuku novinara, brifinge sa urednicima, učešće predstavnika ministarstava i sekretarijata u radio i TV emisijama, te njihove izjave u štampanim medijima.

"Dio Akcionog plana podrazumijeva organizovanje seminara čija

Ana Vukadinović

će tema biti proces evropskih integracija. Ove seminare će Sekretarijat za evropske integracije organizovati samostalno ili u saradnji sa donatorima i partnerima iz nevladnog sektora. Obukom će biti obuhvaćene različite ciljne grupe – od predstavnika Skupštine RCG, Vlade RCG, lokalne administracije, civilnog društva, privrednika (poljoprivrednika, izvoznika, proizvođača...) do studenata i đaka. U okviru Akcionog plana za ovu godinu, biće posebno organizovano obilježavanje Dana Evrope u maju", kazala je Ana Vukadinović.

Planirano je, dodala je ona, i da web sajt Sekretarijata bude dizajniran tako da na njemu bude mnoštvo korisnih informacija koje se odnose na evropske integracije; predviđeno je da se tu nađu i brojni dokumenti, baza podataka o procesu harmonizacije i prevoda evropskog zakonodavstva, baza podataka donatorske podrške i programa za koje je potrebna podrška, prezentacije tekućih programa tehničke podrške i seminara, kao i brojni linkovi...

"Nacrtom Akcionog plana za 2007. godinu, predviđena su i istra-

NIJE NAM ZADOVOLJSTVO DA VEZUJEMO POJAS, ALI...

Ana Vukadinović je navela da je Komunikaciona strategija veoma bitna na nacionalnom nivou jer je to način da proces evropskih integracija bude prihvaćen u svim društvenim slojevima.

"Cilj Komunikacione strategije nije da kažemo da je sve odlično, već da našim građanima pružimo sve informacije i postepeno povećavamo njihovo znanje vezano za proces evropskih integracija, kao i da predstavimo sve prednosti i obaveze, izazove i mogućnosti koje proističu iz članstva u EU. Možda nam nije zadovoljstvo da vezujemo pojas svaki put kada uđemo u auto, ali to je radi naše dobrobiti", kazala je Vukadinović.

Ona je dodala da će crnogorska Vlada narednih godina imati i komunikacionu strategiju prema članicama EU, jer će one i njihovi građani odlučivati da li će Crna Gora postati dio Unije.

živanja javnog mnjenja u saradnji sa partnerima iz nevladinog sektora, kao i jedno veliko godišnje istraživanje koje planiramo da realizujemo u saradnji sa donatorima. Istraživanja javnog mnjenja su bitna, jer država mora da ima uvid u ono što građani znaju i misle o procesu evropskih integracija, što žele od tog procesa... Kreiranje naše dalje komunikacione politike zavisi u značajnoj mjeri od tih podataka", rekla je Ana Vukadinović.

Sve navedene aktivnosti, podvukla je ona, biće obuhvaćene Akcionim planom za 2007.

godinu, nakon usaglašavanja sa ostalim ministarstvima i partnerima.

Naša sagovornica nije mogla da precizira koliko će Sekretarijat izdvojiti novca za primjenu Komunikacione strategije za 2007. godinu, jer Akcioni plan još nije definisan. U obezbjeđivanju finansijskih sredstava, ona je istakla da će se prvenstveno osloniti na donatore i partnere sa kojima je bivše Ministarstvo imalo odličnu saradnju.

Upitan da li su godišnji planovi za primjenu urađeni na osnovu Komunikacione strategije za infor-

misanje javnosti o procesu pridruživanja Crne Gore EU ispunili očekivanja, Đuro Stojanović smatra da od Vladine strategije, uz finansijska ograničenja koja je imala, nije bilo moguće ni očekivati bolje rezultate.

"Finansijska sredstva za realizaciju ciljeva koji su postavljeni u godišnjim planovima za primjenu su bila jako mala. Same aktivnosti su se više svodile na promociju evropskih integracija u javnosti od strane funkcionera nekadašnjeg Ministarstva za evropske integracije i eko-

nomske odnose sa inostranstvom, nego na projekte prema određenim ciljnim grupama", naveo je Stojanović.

On je ocijenio da su proces evropskih integracija u Crnoj Gori popularisale prvenstveno NVO i mediji.

"Nekadašnje Ministarstvo za evropske integracije koje se pokazalo najkooperativnijim resorom kada je u pitanju saradnja sa NVO, učestvovalo je u skoro svim aktivnostima civilnog sektora, ali ih nikada nije finansijski podržalo", rekao je Stojanović,

uz ocjenu da država nije dovoljno iskoristila međunarodne fondove vezane za EU, ali i druge, kada je u pitanju komunikaciona strategija.

"Jedan od razloga za to su nedovoljni kapaciteti ljudskih resursa", dodao je Stojanović.

Prema njegovom mišljenju, za uspjeh procesa integracija i uspješno informisanje javnosti o tom procesu, potrebno je definisati partnere i donijeti generalni strateški dokument o saradnji u oblasti integracije u EU.

Te partnere, dodao je on, treba tražiti u visokoobrazovanim, iskusnim ljudima sa Univerziteta Crne Gore, NVO sektora, medija, strukovnih udruženja...

"Komunikacionu strategiju tada treba usmjeriti prema tim grupama partnera i uvući ih u proces. Na taj način će se stvoriti široka baza i veliki broj stručnih ljudi biće uključen u proces integracija, prenositi informacije i stvoriti realnu sliku što nas sutra očekuje u EU", zaključio je Stojanović.

INFORMISANI SLOVENCICI

Prema istraživanjima Eurobarometra, Slovenci su već duže vrijeme jedna od nacija koje su najviše upućene kada su u pitanju procesi u EU, a tome je najviše doprinijela uspješna Komunikaciona strategija Vlade u Ljubljani. Ova Strategija je započeta uoči potpisivanja Sporazuma o pridruživanju.

Slovenci su na posebne telefonske brojeve mogli da postavljaju sva pitanja koja ih interesuju o procesu integracija. Sa druge strane žice bilo je upošljeno nekoliko studenata. Ukoliko nijesu znali odgovoriti na teška ili ponekad neobična pitanja, oni su uzimali broj telefona zainteresovanog građanina da bi mu, nakon konsultacija sa stručnjacima, dali odgovor. Taj projekat u Sloveniji je bio poznat pod imenom EUINFO.

Nakon određenog perioda, slovenačka Vlada je odštampana i dostavila na sve adrese knjižicu sa 140 najčešćih pitanja i odgovora.

Vladan ŽUGIĆ

KAKVE PORUKE CRNA GORA ŠALJE EVROPSKOJ UNIJI

Priprema (ne)poznate alternative?

Da li crnogorska vlast ili pojedini krugovi te vlasti pripremaju teren za alternativne puteve Crne Gore čije odredište nužno ne mora biti Evropska unija? Da li je cjelokupna crnogorska vlast do kraja spremna da, imajući na umu standarde EU, reformiše sistem i uspostavi slobodno tržište bez monopola i privilegija pojedinaca bliskih centrima moći i preduzeća čiji se stvarni vlasnik krije iza niza of shore kompanija?

Pored ostalih, ova pitanja se nameću nakon novogodišnjeg istupa predsjednika vladajuće stranke Mila Đukanovića i poruke koja je zbudila jedan dio javnosti, a drugi je uzburkala – Crna Gora ne treba slijepo da slijedi sve instrukcije Evropske unije.

"Članstvo u EU i NATO ne treba da bude samo sebi cilj, već prije svega sredstvo za efikasno doseganje evropskog nivoa demokratskog i ekonomskog razvoja. Ono treba da uslijedi kao satisfakcija za dobro obavljen posao u kući. Ono će samo verifikovati činjenicu da se u Crnoj Gori već živi kao u većini razvijenih evropskih država. To znači da Vlada RCG ne smije slijepo slijediti sve instrukcije briselske administracije, odnosno ona ne smije po automatizmu i bez potrebnih analiza primjenjivati neke od šablona i time dokazivati lojalnost Evropi. Uostalom, to ne očekuje ni Brisel, što pokazuje i primjer novih članica EU koje su primjenjivale one modele koji odgovaraju njihovim nacionalnim interesima i privrednoj strukturi". Ovo su bile Đukanovićeve riječi u autorskom tekstu u novogodišnjem izdanju "Vijesti".

I dok su u Briselu, zajedno sa diplomatskim predstavnicima članica EU u Crnoj Gori, vjerovatno pažljivo podvlačili ove teze pokušavajući da naslute što je njihova pozadina, poruka šefa DPS-a i doskorašnjeg premijera mogla bi dati krila onima koji se intimno slažu sa Đukanovićem i koji smatraju da je Crnoj Gori bolje da ne ulazi u EU. Neki od njih su bliski vlasti, neki su na Univerzitetu, ali niko još javno ne istupa.

No, to nije problem jer bi ozbiljna debata mogla biti dobrodošla, kao i

Sa prošlogodišnjeg susreta Đukanovića i Solane

makar okvirna računica što Crna Gora dobija, a što gubi eventualnim ulaskom u EU. Problem je što ovakve poruke izazivaju podozrenje i sumnju da se možda nešto drugo iza brda valja. Na primjer, da li je možda neko pomislio da je Crnoj Gori isplativije da bude Meka za ulaganje novca prljavog porijekla? Zna se da ga je trenutno najviše iz Rusije, kao što se znaju i strogi kriterijumi EU protiv pranja novca. Pa još uz to se izračunalo da će maloj državi trebati milijarde da se u svim oblastima (od ekologije preko saobraćaja pa do zaštite potrošača) uskladi sa propisima EU, i da je zato bolje poteći ručno. Možda je neko i ustanovio da mu stroga pravila igre ne odgovaraju i da je isplativije snalaziti se u mutnom gdje se milion može zaraditi preko noći.

Ova pitanja možda ne bi bila na mjestu da je Đukanović svoju poruku saopštio prije godinu ili dvije kada su počinjali pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Tada je na taj način mogao pokušati da obezbijedi bolju startnu poziciju svojim pregovaračima i napravi im prostor da izdejstvuju duže tranzicione periode za primjenu svih normi EU. Ovako, njegova poruka na tom planu nema efekta jer su pregovori o SSP-u zaključeni u decembru 2006. godine.

Obrazlažući svoju osnovnu tezu, Đukanović je rekao i sljedeće:

"Pogrešna je percepcija da evropska integracija podrazumijeva bespogovorno usvajanje brojnih direktiva, zakona,

standarda, odnosno da u tom procesu država nema prostora da izvrši prilagođavanja u skladu sa njenim specifičnim interesima."

A što o tome kažu na web sajtu Vlade Republike Hrvatske:

"Do ulaska u članstvo u EU, svaka država kandidatkinja dužna je preuzeti cijelu pravnu tekovinu EU (*acquis communautaire*) i biti sposobna za njezinu učinkovitu primjenu. Ako država kandidatkinja do trenutka stupanja u punopravno članstvo zbog opravdanih razloga ne može u potpunosti prihvatiti i primijeniti pravnu stečevinu u pojedinom poglavlju pregovora, država kandidatkinja u pregovorima o tom poglavlju može zatražiti tzv. **prelazna razdoblja**. To su dodatna vremenska razdoblja za potpuno usklađivanje nacionalnoga zakonodavstva s pravnom stečevinom EU na određenom području i nakon pristupanja u članstvo u EU. Zatražena prelazna razdoblja moraju biti vremenski i sadržajno ograničena i ne smiju narušavati slobodu tržišnoga natjecanja ili uticati na djelovanje unutrašnjeg tržišta Zajednice".

Dodaje se da su samo u izuzetno rijetkim slučajevima državama kandidatkinjama bila odobrena i **izuzeća** kao trajna odstupanja od primjene "pravne stečevine" na određenom području.

Tako kažu Hrvati koji trenutno pregovaraju o članstvu u EU. I možda ne bi bio za raspravu Đukanovićev istup, da još nekoliko interesantnih poruka u posljednje vrijeme nije poslato iz Crne Gore Evropskoj uniji. Prva je bila mutna okolnost dodjele posla stranim kompanijama da štampaju nova lična dokumenta državljanima Crne Gore. Ni poslije afere, tender nije ponovljen već će se opet takmičiti Amerikanci i Francuzi. Druga poruka su čudni kriterijumi izbora crnogorskih diplomata i izazivanje sumnje da je nepotizam ostao daleko jači od profesionalizma. Na osnovu ovih i narednih koraka Vlade RCG, moglo bi vrlo brzo biti jasno da li Crna Gora može prerasti u ozbiljnu državu.

N. RUDOVIĆ

SNEŽANA NAJĐENOVA, OTPRAVNICA POSLOVA AMBASADE REPUBLIKE BUGARSKE U PODGORICI

Bugarska je dokaz da ulazak u EU ima i mana, ali su prednosti veće

Ulaskom u Evropsku uniju, Bugarska zauzima mjesto koje joj po pravu pripada. Prednosti ima puno i tiču se svih područja – ekonomije, politike, kulture i obrazovanja. Teško je ih sve nabrojiti, ali sažeto rečeno to su: promjena u načinu razmišljanja i upravljanja društvenim procesima, prihvatanje jasnih i strogih pravila koja se poštuju u razvoju stabilnih evropskih demokratskih država. S druge strane, i EU je na dobitku prijemom Bugarske. Dobija na jačini i na boljoj zastupljenosti u jugoistočnoj Evropi, a ovo je od značaja i za Crnu Goru. Unija dobija i izlazak na treće more – Crno more, ocijenila je u intervjuu za *EIC Bilten* Snežana Najdenova, otpravnica poslova ambasade Republike Bugarske u Podgorici.

Ona napominje da je zbog ubrzanog ekonomskog rasta – 6,6% u 2006. godini, Bugarska četvrtu godinu

zaredom rekordno atraktivna stranim investitorima.

"Bugarska je karika koja spaja, raskrsnica između Evrope i Azije, a ovo pruža dodatne mogućnosti evropskoj ekonomiji. Na kulturnom i istorijskom polju, Bugarska dodaje nove crte evropskom identitetu, nadopunjuje ga na jedan neponovljiv način. Primjera radi, preko bugarskog jezika ćirilčno pismo postaje zvanično pismo Evropske unije".

● Što Bugarska dobija i da li nešto gubi ulaskom u EU?

Nesumnjivo dobija jemstvo za demokratiju, ekonomski prosperitet i veću sigurnost za svoje državljane, dodatne ekonomske resurse iz evropskih fondova i položaj punopravnog člana evropske porodice bogatih i razvijenih država.

Što se tiče gubitaka – nažalost ima i toga, a primjer Bugarske to po-

Snežana Najdenova

tpuno potvrđuje. Moja je zemlja platila najveću cijenu za pristupanje EU prihvatajući da zatvori dva potpuno bezbjedna reaktora nuklearke "Kozloduj". To vuče za sobom ogromne ekonomske gubitke za Bugarsku, te negativne posljedice za čitavu regiju, uključujući Crnu Goru, koja će to osjetiti u poskupljenju cijene električne energije.

Članstvo u EU nosi sa sobom isto tako i veliku odgovornost za Bugarsku. Ona će učestvovati u donošenju zajedničke evropske politike. Imamo Bugarku, koja je eurokomesar, imamo naše poslanike u Evropskom parlamentu. Njihovim radom i vlastitim razvojem Bugarska treba da udovolji kriterijumima evropskog vriednosnog sistema, čije je oličenje EU širom svijeta.

● Koji su bili najveći problemi Bugarske na putu ka punopravnom članstvu? Kako ste ih rješavali?

Sve bivše socijalističke zemlje su se u manjoj ili većoj mjeri suočavale sa sličnim problemima – neophodno

NIJESMO SAMO IZVRŠAVALI NAREĐENJA IZ BRISELA

● Da li ste morali potpuno uključiti u svoj pravni sistem smjernice EU ili ste ih prilagođavali prema situaciji u državi? Da li je uopšte bilo moguće prilagođavati te propise i mijenjati ih?

Utvrđivanje evropskog zakonodavstva i primjena istog u pravni sistem bilo koje države članice je veoma složen i dugotrajan proces koji zahtijeva napore svih institucija u državi. Vama je poznato da evropsko zakonodavstvo obuhvata sve grane društvenog života i njegova načela su obavezna za sve koji se zalažu da postanu dio evropskog integracionog sistema. Međutim, ovo nije neka dogma, to daje mogućnost individualnom prilazu u skladu sa specifičnostima svake pojedine zemlje. Upravo iz tog razloga proces pregovaranja traje toliko dugo i obuhvata više od 30 pregovaračkih poglavlja. U okviru tog pregovaračkog procesa, traže se optimalna rješenja koja su u skladu i sa evropskim zakonodavstvom i sa individualnim specifičnostima države koja pristupa. Ja ću samo primijetiti da je Bugarska počela sa pregovorima u 1999. godini, a završila je 2004. godine. Zar smatrate da je nama bilo potrebno cijelih pet godina da smo samo izvršavali naređenja Brisela?

je bilo izvršiti promjenu vlasništva, izgraditi pravnu državu, razviti demokratske institucije, stvoriti potrebnu državnu administraciju, sprovesti duboke i ponekad jako bolne reforme.

Bugarska je snosila i dodatne poteškoće zbog neposrednog susjedstva sa bivšom Jugoslavijom, posebno u periodu ratova Slobodana Miloševića i embarga, kada su stvoreni kanali organizovanog kriminala i korupcije koji su prolazili i kroz Bugarsku.

Izgleda da smo se mi više kolebali u poređenju sa nekim novoprimljenim zemljama članicama EU, pa smo sporije sproveli reforme na polju pravosuđa i unutrašnjih poslova. Isto tako mislim da će tokom prvih godina našeg punopravnog članstva u EU (zbog nedovoljnog iskustva administracije) doći do mogućih poteškoća prilikom apsorbovanja finansijskih sredstava iz strukturnih fondova koji su namijenjeni Bugarskoj.

Sa tim problemom se suočavaju sve novoprimljene članice EU – na početku se apsorbuje otprilike 30–35% namjenskih finansijskih sredstava. Nadajmo se da će Bugarska izvući pouku iz njihovog iskustva, te da će što prije prilagoditi rad svoje administracije uslovima punopravnog članstva. U tom pravcu je bila usmjerena i preduzeta reforma državne administracije i sistema za pripremu i obuku državnih činovnika.

● **Kako ocjenjujete situaciju u Crnoj Gori u pogledu njene evropske integracije?**

Mene raduje da je Crna Gora odlučno krenula putem evropske integracije i da je Vlada RCG pokazala želju da ostvari potrebne reforme. Crna Gora će uskoro potpisati Sporazum o stabilizaciji i pristupanju, što je i prvi korak na putu ka punopravnom članstvu. Ljudskom biću je najteži prvi korak, valjda se to odnosi i na državu.

Crna Gora će u 2006. godini učiniti svoj prvi institucionalni korak ka integraciji. Ona ima jednu veliku prednost – ići će putem kojim su već prošle većina bivših socijalističkih zemalja. Sve su one spremne pružiti

POMOĆI ĆEMO VAM DA IZAĐETE IZ NEGATIVNE SHENGEN LISTE

● **Da li imate konkretan plan za saradnju Bugarske i Crne Gore i za prenošenje bugarskog iskustva koje bi nam bilo od pomoći na putu ka punopravnom članstvu?**

Na početku, imamo namjeru ostvariti potpisivanje međuvladinog Memoranduma za saradnju u evroatlanskim integracijama između Bugarske i Crne Gore. Nakon toga ćemo moći razmjenjivati iskustva po konkretnim temama koje su od interesa za Crnu Goru. Potrebno je i uspostaviti direktne kontakte i saradnju između pojedinih ministarstava, agencija i ostalih ustanova. Ne smijemo zaboraviti da integracija u EU može uspjeti samo uz napore svih državnih institucija.

Ja pratim i visoko cijenim napore potpredsjednice Vlade Crne Gore, dr **Gordane Đurović** i njene ekipe, ali ukoliko sva ministarstva ne rade sinhronizovano sa njom, rezultat ne može biti pozitivan.

I nešto sasvim konkretno, a u vezi sa evropskim integracijama. Bugarska je zbog punopravnog članstva u EU morala uvesti vizni režim za državljane Crne Gore. Vjerujte da to košta Ambasadu Bugarske u Podgorici puno vremena i napora koji bi se mogao upotrijebiti u druge svrhe bilateralne saradnje. Spremni smo podijeliti svoje iskustvo što se tiče koraka koje Crna Gora mora preduzeti kako bi izašla iz tzv. negativne Shengen liste. Na taj način bi nestala potreba da crnogorski državljani predaju zahtjeve za vize našoj Ambasadi i ambasadama ostalih članica EU. Iskreno želim da do toga dođe što prije. Želim vas uvjeriti da je Bugarska iskreni prijatelj Crnoj Gori i učiniće sve što je u njenoj moći da bi pomogla bržu integraciju vaše zemlje. Nama je značajno da što prije cijeli region jugoistočne Evrope postane dio EU.

joj pomoć i podijeliti svoje iskustvo. Naročito je bitno da su u Crnoj Gori sve političke stranke saglasne i da se zajedno zalažu za pristupanje EU. Politički konsenzus unutar zemlje je po tom pitanju jako bitan, a još bitnije je da to slaganje bude i u realizovanju aktivnosti, a ne samo na nivou verbalnog. Ukoliko se takav konsenzus ostvari, uspjeh je garantovan.

● **Koje su po Vašem mišljenju prednosti Crne Gore na putu ka EU, a koje njene najveće slabosti?**

Glavna prednost Crne Gore jeste to što je ona već izgradila otvorenu ekonomiju koja se u najvećem dijelu razvija na tržišnom principu. Prednosti su makroekonomska stabilnost, nizak procenat inflacije, dobro izbalansiran budžet, poreska politika osmišljena ka privlačenju stranih investicija. To su izuzetno značajne pretpostavke bez kojih nema evropske integracije.

Naravno, postoje i neriješeni ekonomski problemi u koje spadaju visoki stepen nezapošljenosti i

neriješena pitanja restitucije i privatnog vlasništva. U probleme bih svrstala i nepotpunu reformu pravosudnog sistema, te slabosti u borbi sa korupcijom i kriminalom. Ali, mislim da će novim Ustavom zemlje većina tih problema biti riješena.

● **Kad biste povukli paralelu, u čemu su sličnosti između Bugarske i Crne Gore, a u čemu razlike kada su u pitanju evropske integracije?**

Mislim da ima više sličnosti nego razlika. Samo što Crna Gora, sticajem objektivnih okolnosti na koje nije mogla uticati, ide svojim putem ka Evropskoj uniji sa izvjesnim zakašnjenjem.

Glavna je sličnost u tome što su i Bugarska i Crna Gora stare evropske države i njihovo prirodno mjesto je u EU. Slični smo i što se tiče kulturne tradicije, jezika i mentaliteta naroda, a to ostavlja trag u svemu, uključujući i proces evropskih integracija.

N. RUDOVIĆ

KAKVA JE PROCEDURA NAKON ZAVRŠETKA PREGOVORA O SPORAZUMU O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU CRNE GORE I EU

SSP čeka potvrdu 29 parlamenata – slobodna trgovina bez barijera

Piše: mr Vladimir Vučinić

Tehnički pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) završeni su na petoj tehničkoj rundi pregovora koja je održana 1. decembra 2006. godine u Podgorici, nakon tri zvanične runde. Usaglašeni su svi članovi Sporazuma (njih 139), kao i protokoli i aneksi Sporazuma.

Nakon okončanih pregovora s Evropskom komisijom, slijedi parafiranje, zatim potpisivanje, a potom i ratifikacija Sporazuma u Evropskom parlamentu, Parlamentu Crne Gore i državama članicama Evropske unije.

Da bi se stekli uslovi za parafiranje Sporazuma, Evropska komisija treba da dobije pozitivno mišljenje o dogovorenom tekstu Sporazuma od strane država članica EU i različitih Direktorata Evropske komisije na koje se odnose pojedine odredbe Sporazuma. Takođe,

Crna Gora treba da ispuni neke od preuzetih obaveza kao što su: jačanje administrativnih kapaciteta u oblastima neophodnim za primjenu Sporazuma, a posebno u oblasti carina (shodno usvojenom Akcionom planu za jačanje administrativnih kapaciteta), osnivanje Nezavisnog operativnog tijela za sprovođenje politike konkurencije, kao i usvajanje Zakona o vinu.

Poslije parafiranja Sporazuma, Evropska komisija Savjetu priprema prijedlog za potpisivanje i zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Crnom Gorom, kao prijedlog za zaključivanje Privremenog sporazuma (koji obuhvata trgovinske odredbe, usluge i odredbe u nadležnosti Zajednice). Ovo su formalne odluke koje usvaja Savjet, bilo pisanom ili usmenom procedurom. Nakon parafiranja, tekst Sporazuma se prevodi na sve zvanične jezike EU.

Po donošenju odluke Savjeta za potpisivanje Sporazuma o stabi-

lizaciji i pridruživanju i Privremenog Sporazuma, pristupa se njihovom potpisivanju. Kada se potpiše, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju ide na ratifikaciju u Skupštinu Crne Gore, Evropski parlament, kao i u parlamente država članica EU. Kako proces ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju može trajati dugo (u slučaju Makedonije je to bilo tri, a u slučaju Hrvatske skoro četiri godine), Sporazumu prethodi tzv. Privremeni sporazum.

Privremeni sporazum stupa na snagu nakon formalne odluke Savjeta EU i nakon dobijanja saglasnosti u crnogorskom i evropskom parlamentu. Samim tim, trgovinske odredbe Sporazuma se primjenjuju prije ratifikacije Sporazuma od strane država članica EU, jer na snagu stupa Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim odredbama između države regiona i EU. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju u cjelini stupa na snagu

STRUKTURA SPORAZUMA

Strukturu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji pripada tipu ugovora o asocijaciji kakav je i Evropski sporazum (koji su sa EU potpisale zemlje centralne i istočne Evrope, sa izuzetkom glave III), čine: (I) Opšti principi; (II) Politički dijalog; (III) Regionalna saradnja, (IV) Slobodno kretanje roba; (V) Kretanje radnika, pružanje usluga, kapital; (VI) Harmonizacija prava; (VII) Pravosuđe i unutrašnji poslovi; (VIII) Politike saradnje; (IX) Finansijska saradnja; (X) Institucionalne, opšte i završne odredbe. Kao što se može primijetiti, skoro 80% Sporazuma čine trgovinske odredbe, što odgovara i cilju SSP-a, a to je uspostavljanje područja slobodne trgovine između određene države regiona i Evropske unije. Samim tim, fokus pregovora se stavlja upravo na definisanje tranzicionih perioda za obostrano ukidanje svih carina i kvota u međusobnoj trgovini proizvodima, sa porijeklom iz država regiona i EU.

nakon ratifikacije od strane parlamenta svih država članica EU.

Nakon potpisivanja Sporazuma, država potpisnica je dužna da u toku perioda tranzicije koji je predviđen Sporazumom, sprovede neophodne reforme kako bi pristupila jedinstvenom tržištu EU. Sprovedenjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, država potpisnica počinje postepeno da usvaja pravne tekovine EU u prioritetnim oblastima i da razvija zonu slobodne trgovine sa EU. Samim tim, potpisivanje označava političku, ekonomsku, demokratsku i zakonodavnu pripremljenost određene države regiona za sticanje statusa pridruženog člana Evropske unije.

Sporazum treba da doprinese ekonomskoj i političkoj stabilizaciji Crne Gore, kao i uspostavljanju bliskih i dugoročnih veza ugovornih strana.

Važno je istaći da potpisivanjem Sporazuma započinje najteži dio posla ispunjavanja preuzetih obaveza, kao i ispunjavanja kriterijuma za punopravno članstvo u EU. U ovoj fazi, sposobnost Crne Gore da prihvati evropske standarde i postane članica Evropske unije

Sa decembarskog radnog sastanka predstavnika Vlade i EK

ocjenjivaće se upravo kroz procjenu uspješnosti Crne Gore da pristupi primjeni odredaba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Odgovoran, ozbiljan i partnerski odnos naše države koji podrazumijeva stvaranje svih preduslova za sprovođenje sveobuhvatnih reformi ekonomskog i političkog sistema Crne Gore predstavlja ključ napretka crnogorskog društva na putu učlanjenja u evropske strukture.

Crna Gora, kao i druge zemlje zapadnog Balkana, obuhvaćena je procesom stabilizacije i pridruživanja, kao političkim okvirom za pro-

ces evropskih integracija ovih zemalja u EU, što je odobreno 21. juna 1999. godine na Samitu u Zagrebu i potvrđeno na samitu EU – zapadni Balkan u Solunu juna 2003. godine.

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju se stvara ugovorni odnos između zemlje potpisnice i EU, tj. počinje institucionalizacija odnosa sa EU. Sporazum predstavlja međunarodni ugovor između države potpisnice i EU (te njenih država članica) koji uspostavlja pravni okvir za uzajamnu saradnju i postepeno približavanje evropskim standardima. Područja saradnje predviđena Sporazumom su u nadležnosti Evropske unije i/ili država članica, što govori da se radi o sporazumu mješovitog karaktera koji uređuje odnose države regiona sa Evropskom unijom, ali ne samo u oblasti jedinstvenog tržišta, već i zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, kao i pravosuđa i unutrašnjih poslova.

Iz ovoga slijedi da će se zaključivanjem Sporazuma po prvi put uspostaviti ugovorni odnosi između Crne Gore i Evropske unije, što predstavlja prvi korak ka institucionalizaciji odnosa sa EU i otvara mogućnosti Crne Gore za ostvarivanje punopravnog članstva u Uniji.

Autor je službenik Ministarstva inostranih poslova RCG i saradnik Evropskog pokreta u Crnoj Gori

TEST ZA DOMAĆU PROIZVODNJU

Crna Gora je 7. novembra 2005. godine, kao dio državne zajednice Srbija i Crna Gora, započela pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU. Nakon obnove državnosti, Savjet ministara EU je 24. jula 2006. godine usvojio prijedlog Evropske komisije o dodjeli novog pregovaračkog mandata za Crnu Goru. To je podrazumijevalo nastavak pregovora tamo gdje su isti prekinuti sa državnom zajednicom.

Tokom pregovora, najveći dio odnosio se na usaglašavanje trgovinskog dijela Sporazuma i dogovora o tranzicionim periodima u kojima će Crna Gora liberalizovati svoje tržište za industrijske i poljoprivredne proizvode iz Evropske unije. Crnogorski pregovorački tim je uložio napore da na što bolji način zaštiti domaće proizvođače od (za sada) mnogo konkurentnijih proizvođača iz država članica EU.

Postignut je načelni dogovor kojim se jamči postepeno otvaranje crnogorskog tržišta kroz različite tranzicione periode za industrijske i poljoprivredne proizvode. Ovim će se omogućiti da crnogorski proizvođači postepeno poboljšaju kvalitet svoje proizvodnje, te da budu u mogućnosti da se odupru pritiscima konkurencije jednom kada se crnogorsko tržište liberalizuje. Stoga, Sporazum bi trebalo da podstakne dalji razvoj konkurentnosti domaćih izvoznika, kao i da poveća investicije i zapošljenost u određenim preduzećima i oblastima privrede.

PROFESOR JAVNE POLITIKE NA UNIVERZITETU GREENWICH U VELIKOJ BRITANIJ
 ŽELJKO ŠEVIĆ

Ulažite u mlade kadrove

Nije bitno da li je u pitanju nepotizam, političke, rođачke ili regionalne veze, ali je potrebno da budemo svjesni da moramo imati depolitizovanu, radije bih rekao profesionalnu upravu. Najbitnije je obezbjeđivanje jednakosti u postupku izbora kandidata za određen posao u državnoj administraciji, kaže za *EIC Bilten* dr **Željko Šević**, profesor predmeta Javna politika na Univerzitetu Greenwich u Velikoj Britaniji.

On smatra da je ulaganje u mlade kadrove i njihovo školovanje na domaćim univerzitetima, državnim ili privatnim, najbolji način da Crna Gora ojača administrativne kapacitete, a to je i jedan od osnovnih zahtjeva koji upućuje Brisel za pridruživanje EU.

"Ulaganje i školovanje mladih kadrova daje najbolje rezultate u najkraćem roku i to je najjeftinije. Treba graditi sopstvene kapacitete, stvoriti timove od određenog broja mladih ljudi kojima možete ponuditi pakete koje neće moći da odbiju. Zašto ne dati mladom čovjeku koji je državni činovnik jednosoban ili dvosoban stan, pa da mu to bude dio dodatka na platu sljedećih pet ili 10 godina?", napominje profesor Šević koji je ujedno i gostujući profesor na nekoliko svjetskih univerziteta.

On ističe da školovanje u inostranstvu pomaže u jačanju kapaciteta, ali da prvo treba obezbijediti kvalitet u sopstvenoj zemlji.

"...pa tek onda postdiplomske studije ili usavršavanje u inostranstvu nekih posebno izabranih studenata. Takođe, dovođenjem stranih stručnjaka na fakultete možete obezbijediti nadgradnju,

stalno usavršavanje. U socijalizmu nijeste imali filozofiju stalnog profesionalnog usavršavanja – završili ste fakultet, diploma je na zidu, a onda je i mozak na zidu. Treba obezbijediti stalan hod dva, tri koraka dalje.. Sa tom filozofijom se može ići ka EU", preporučio je Šević.

Odgovarajući na pitanje koliko će vremena biti potrebno Crnoj Gori da njena uprava zadovolji zahtjevne standarde EU, on kaže da je to je teško reći.

"Prvi kadrovi Fakulteta za državne i evropske studije stići će za tri godine, onda računajte da će poslije toga biti spremni za neki vid menadžmenta, naravno ako su talentovani. Za nekih šest godina moći ćete smatrati da imate prve stručno obrazovane kadrove iz ove oblasti. To je neki minimum", ocjenjuje Šević.

On upozorava da treba imati u vidu problem odliva kadrova.

"Postavlja se pitanje na koji način zadržati kvalitetne kadrove kada su u javnoj administraciji relativno slabe plate. Taj problem biće izraženiji dolaskom stranog kapitala koji će tim ljudima nuditi veće plate. To je problem svih država. U uslovima kada se ljudi iz privatnog sektora otpuštaju, na drugoj strani imate činjenicu da se iz profesionalne državne uprave ne može neko otpustiti zato što se ne dopada određenoj osobi, što pripada pogrešnom bratstvu, regionu.... Ministar može nekoga da marginalizuje, kako Japanci kažu da mu da sto pored prozora, ali novi ministar možda tu osobu "oživi", da joj šansu", kaže Šević.

Kada je riječ o budućnosti Crne Gore, Šević preporučuje da se

Željko Šević

razmišlja i o drugim mogućnostima, osim njenog članstva u EU.

"U svakoj situaciji u politici morate imati alternativu. Ako nemate alternativu, onda više nema potrebe za politikom. Čini mi se da u Crnoj Gori Evropa nema alternativu i mislim da treba otvoriti alternativni pogled na EU. Zašto posmatrati sve kroz generalno strateško rješenje? Ne kažem da to možda nije najbolje rješenje, ali zašto ne dozvoliti možda 10% neke druge varijante. Možda se EU raspadne u trenutku kada joj priđe Crna Gora. Što ćemo onda?", ističe Šević.

On tvrdi da vrlo često kaže da EU sve više podsjeća na bivšu Jugoslaviju.

"Problem vidim u tome što je 10 novih članica trebalo da u EU uđu 2009. godine, Bugarska i Rumunija 2013. godine, možda sa Hrvatskom ili je možda ona trebalo da uđe prije njih. Ali, to su bila politička obećanja, želja da se proširi Unija. Čovjek mora biti svjestan da su rješenja o članstvu više bila politička, nego što su te države bile spremne za ulazak u EU", ocjenjuje Šević.

Crna Gora moja familija

Piše: Brano Mandić

Stariji Bush je možda jednom pomislio u ovalnom salonu: imam vrlo sposobnog sina, zovem ga Junior, upravo je izašao iz problema sa alkoholom i okrenuo se evanđelističkom hrišćanstvu.

Tako bi mogla da počinje paralelna hronika iračke klanice. Naravno, ako bismo državne zaplete čitali genealoški, kroz stablo jedne američke familije sa prezimenom koje znači šuma. Kao i svugdje, u Crnoj Gori, šumu političkog nepotizma čine stabla sa ivercima riješenim da ne padnu daleko od klade.

Ali, bilo bi nepristojno i netačno nazvati, na primjer, gradonačelnika Podgorice kladom. Činjenica da je njegov nasljednik dobio sinekuru u Bushovoj guberniji, stojnom Washingtonu, znači da iver, makar fizički, ne prati scenario što ga stara poslovica predviđa, ili, prevedeno u metar sevdalinke: daleko je Washington od Mareze.

Da je daleko i položeni državni ispit od mladog Mugoše, objavile su novine, što na početku jedne političke karijere baca tamnu sjenu i sumnjivi upit: zašto je imenovan mimo zakonske procedure?

Takvu mogućnost Ministarstvo inostranih poslova je demantovalo lijeno, sa zakašnjenjem, jednom izjavnom rečenicom. Kažu još: radi se o sposobnom, obrazovanom mladiću. Dodajmo, sa pristojnim imetkom, genetski predisponiranom da bude političar.

Tako zalazimo u domen političke antropologije i stare dihotomije politika – srodstvo.

Ishitren bi bio zaključak da kategorija srodstva isključuje kategoriju političkog. Možda to važi za Benelux, ali u akefalinim, rodovskim i ne-državnim društvima, mnogo je primjera preplitanja rodbinskog i političkog, poput onog kada 22. maja na Cetinju konferansije najavljuje premijera kao "najvećeg sina našeg

naroda". Sve je, opet, naravno u jeziku.

Na primjer, u plemenu Tonga na Malawima, podsjeća antropolog Balandije, politički se odnosi izražavaju riječima što pripadaju riječniku srodstva, a manipulacije srodstvom su jedno od sredstava političke strategije.

Slično je i u plemenu Ganda, te u svim crnogorskim plemenima.

Preko kapilarnog sistema srodstva i kumstva krvni sistem korupcije, pojačan običajnim pravom, aminuje se pučkim gnomama tipa "kome će ako neće svome" i opstaje kao relikv rodovske raspodjele moći na principu krvne subordinacije.

Zato svako ko od mladog Mugoše traži položen državni ispit, lako može biti žigosan kao frustrirani nikogović kojem smeta nadarenost i inozemna naobrazba jednog koljenovića – ili poslovni genij brata bivšeg premijera.

A nije tako, posmatrač moguće, samo naoružan principom ravnopravnosti, u osvit novog ustava zahtijeva ista prava za sve građane i njihovu djecu. Za to se valja boriti na putu ka Evropskoj uniji, posebno kada se ima u vidu bliska istorija. Da su srodničke veze itekako homogenizirajući ideološki enzim valjano govore porodični podvizi i valjda armija braće, očeva i sinova koji su u paketu poslije II svjetskog rata inaugurisani u narodne heroje.

Jer, šta je drugo potrebno vlasti koja želi sebe naslikati kao pravednu i neupitnu nego da njena struktura pu-

lsira fini odnos porodičnog sklada, jedinstva i nasljedstva. Jezivo je to, a često i groteskno (kao kada u dresu Juventusa svojim antitalentom cijelu Evropu frapira sin Moamera el Gadafija!).

No, stvari nijesu otišle tako daleko u Crnoj Gori, tim prije što su pojedini mediji uprljali prstom u moguće "krvne delikte" po ambasadama.

Treba još reći: mnogo je sumnjivije što se, primjerice, u Upravnom odboru privatizovane Željezare u Nikšiću, našao direktor Demokratske partije socijalista, nego što tamo sjede i dva čovjeka istog prezimena.

Familijarnost se uselila i u načinu ophođenju prema Evropskoj uniji. Kome još nije zaigrala brada od ganuća kada čuje kako "najmlađa svjetska demokratija" hita u zagrljaj "porodici evropskih naroda". A kako u porodicu krenuti, nego porodično? U ime oca, sina i svetog integrativnog duha.

Otac Mugoša se nije izjašnjavao, on je svoj zadatak dobro obavio. U godinama opšte ekonomske padavice, taj je agilni ljekar uspio nasljedniku obezbijediti pristojno školovanje. To, odista, jeste dužnost svakog ovdašnjeg roditelja: lišiti svoje čedo slikovite realnosti zavičaja u kojem televizijski izvještaji sa nalaganja badnjaka sadrže rečenicu "sve je proteklo mirno".

A propos, pravi je trenutak da još jednom podsjetimo da je Crna Gora do obnove svoje državnosti došla mirno bez ispaljenog metka. Čini se da će se to ponavljati još najmanje petoljetku na koktelima i konferencijama. Na sijestama iza kamera, dočim, mrmrljaju se mantre kadrovske kombinatorike i okupljaju viđeniji rođaci, dok mlada demokratija sve više liči na jednu sretno stoniranu porodicu.

Crna Gora moja familija, kako reče jedan cetinjski bonik.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti".

KOLIKO DALEKO SE MOŽE IĆI SA TEZAMA DA CRNA GORA NE TREBA SLIJEPO DA SLIJEDI STANDARDE EU

Piše: Maja Vujašković

Priča o standardima počinje sa politikom proširenja Evropske unije koja je počela dobijati svoje prve obrise krajem 80-tih godina, nakon što su zemlje centralne i istočne Evrope izrazile želju za "povratkom u Evropu". Ove godine obilježile su velike političke promjene na međunarodnoj sceni. Pad berlinskog zida značio je i uspostavljanje diplomatskih odnosa sa ovom grupom zemalja i njihovo distanciranje od uticaja SSSR-a. Evropa (a i Amerika) je željela da ostvari uticaj na ovom ogromnom, najjednom dostupnom tržištu. Evropa je pozdravila promjene u ovim zemljama već '88. godine i pružila im otvorenu podršku, uz konsenzus o vodećoj ulozi Komisije u uspostavljanju saradnje. Naravno, ekonomski i politički sistemi ovih država su se u tom periodu drastično razlikovali od zapadnih zemalja, pa je i politika prema ovim državama zahtijevala kreativnost i fleksibilnost.

Tada je i počela da se kreira politika proširenja u onom smislu u kojem je nama poznata danas, jer su se proširenja koja su prethodila petom proširenju odvijala bez nekih posebnih priprema. Radilo se ili o

Pravila se ne mogu izbjeći

zemljama koje su bile na sličnom stupnju razvoja kao i zemlje EEZ, ili su smatrane demokratskim sistemima sa tržišnom privredom, ili je pak postojala snažna politička volja Evropskog savjeta da one postanu članice (primjer Grčke).

Ono što je karakterisalo početak odnosa između zemalja centralne i istočne Evrope (CIE) i EU, bile su brojne kratkoročne inicijative, sve dok Njemačka, Francuska i Komisija nijesu izrazile potrebu za definisanjem dugoročne strategije prema ovoj grupi zemalja. Na pri-

jedlog Velike Britanije, revidirani su Sporazumi o pridruživanju u vidu Evropskih sporazuma (ili Evropa sporazuma) koji su u periodu od 1991 – 1996. g. zaključeni sa deset zemalja CIE. Posljednji je potpisan sa Slovenijom. U Kopenhagenu su 1993. godine po prvi put definisani i utvrđeni kriterijumi za članstvo.

Ono što politiku proširenja razlikuje od ostalih politika EU je to što ona nije samostalna politika koja se odnosi isključivo na jednu oblast. Ona je složena politika koja u sebi objedinjuje brojna ekonom-

UZMI ILI OSTAVI

Upravo insistiranje na politici uslovljavanja jasno govori koliko je ispunjavanje standarda važno pitanje. Niko neće tvrditi da politička volja u Uniji nekad ne prevagne nad realnim ekonomskim pokazateljima, ali obezbjeđivanje političke volje je već posao za naše državnike. Ruku na srce – nimalo lak. Da bi se dobio "popust" na napredak zemlje na evropskom putu, trebalo bi imati nešto što je EU jako potrebno, a već ga nema. Međutim, tržištu od blizu 500 miliona potrošača zaista je teško dodati neki novi kvalitet.

Drugo pitanje u vezi sa prihvatanjem evropskih pravila i standarda je u kojoj mjeri ih prepisivati (i sprovoditi), a u kojoj prilagođavati domaćim uslovima. Izvjesna "margina slobode" svakako postoji u toku pregovora, na način na koji je Malta uspjela da ispregovara neke povoljnosti za svoje ključne privredne grane (kao što je ribarstvo), i to zavisi od naših pregovarača i onoga što se definiše kao prioritet Crne Gore. Treba imati na umu da je obično na snazi sistem "uzmi ili ostavi" u onim oblastima u kojima su članice postigle najviši stepen integracije.

U vezi sa ovim je i debata koja se može nazreti u domaćim političkim krugovima u posljednje vrijeme: da li bi Crna Gora trebala postati članica EU ili ne? Taj tip pitanja je svakako legitiman, ali sa nekom kvalitetnom cost-benefit analizom u rukama koja bi izračunala koliko koristi jedna izrazito mala ekonomija sa malim izvoznim potencijalom može imati od evropskog tržišta, imajući na umu i troškove koje mora podnijeti (npr. koliko samo košta jedno predsjedavanje Unijom?). Ili, sa druge strane, kolika bi bila njena realna politička moć u ovoj organizaciji? Na osnovu ovakvih analiza, mogla bi se voditi rasprava kojoj nije izbjegla ni već pominjana Malta, članica koja je prema broju stanovnika možda najbliža Crnoj Gori (oko 400.000).

Navedena pitanja bi mogla izazvati izvjesnu pažnju, pod uslovom da nije su elokventna i lijepo upakovana maska čija je namjera da se održi "lov u muštom". Sa druge strane, oprostite ekonomisti, ali šta god da izračunavaju, postavlja se pitanje koja je alternativa evropskim integracijama?

Sa Samita EU i jugoistočne Evrope u Solunu 2003. godine

ska i politička pitanja. Iako je ekonomski prosperitet ono što je u stvari krajnji cilj pristupanja, osim na ekonomskim, EU podjednako revnosno insistira i na ispunjavanju političkih kriterijuma. EU je vrlo brzo shvatila da je stavljanje u izvjesnost ekonomske koristi zemljama sa aspiracijama za članstvo vrlo moćno oružje za ispunjavanje političkih uslova.

Ovo je važno znati kako se ne bi pomislilo da su saradnja sa Haškim tribunalom ili regionalna saradnja nešto što je EU smislila da muči naš region. Tzv. politika uslovljavanja je bila prisutna i u početnim fazama EEZ, kada se ekonomska saradnja sa bivšim kolonijama tadašnjih članica uslovljavala poštovanjem ljudskih prava. Uslovi koje EU nameće nikad nisu isti, već su određeni prema problemima koje neka konkretna država mora da riješi, a u poštovanju ovog se ogleda njena jedinstvenost i fleksibilnost.

U današnje vrijeme, EU je toliko moćan trgovinski partner i pokriva veliki dio evropskog kontinenta da čak i ako ne želite da budete članica, morate u značajnoj mjeri uskladiti svoje zakonodavstvo sa *acquis*-em i primjenjivati evro-

pske standarde ukoliko želite poslovati sa ovom međunarodnom organizacijom (primjer Norveške). Jasno je da se od standarda ne može pobjeći. Njihovo izbjegavanje može skupo koštati, a za to postoje primjeri u regionu.

Ovo je naročito značajno u situaciji kada je entuzijazam u Evropskoj uniji za dalje proširenja prilično "tanak", jer se još uvijek "vare" posljedice big bang-a iz 2004. godine. Postalo je jasno da su "popusti" odobreni nekim zemljama u političkim i ekonomskim reformama vrlo brzo uzeli svoj danak. Bugarska i Rumunija su osjetile posljedice tih preispitivanja u vidu zaštitnih klauzula u njihovim Ugovorima o članstvu, a te klauzule su potpuna novina. Pred svaku sljedeću zemlju koja planira ulazak u EU, postavljaće se ozbiljniji i brojniji zahtjevi i strožije će se insistirati na njihovom ispunjenju.

To se vidi iz skorašnje "Strategije o proširenjima i glavnim izazovima u 2006/2007" u kojoj se jasno kaže da će uslovi za buduća članstva biti fer i isti za sve, ali da će se insistirati na rigoroznoj kontroli realizacije dogovorenog. To je lekcija naučena iz pristupanja Bugarske i Rumunije, a obzirom da su kod

ovih zemalja problemi zabilježeni naročito kod reforme pravosuđa, ne bi bilo iznenađenje da se kod nas od samog početka insistira upravo na tim oblastima. Bez nekog moćnog zaštitnika u vidu neke stare članice EU, i u situaciji kakva je danas, ne preostaje nam ništa drugo do da vrijedno i odlučno mijenjamo svoje društvo iz korijena.

Priča o prilagođavanju standarda lokalnim uslovima mogla bi biti opasna, ukoliko lokalni uslovi podrazumijevaju očuvanje korupcije, nepotizma, neprofesionalizma, manjkavosti u pravosuđu i sličnih propusta na koje nam je već ukazano, i na čijem rješavanju će se sve više insistirati kako odmičemo putem evropskih integracija. Ukoliko je riječ o očuvanju onog što je osobenost naše kulture, tradicije i istorije, to svakako treba da negujemo i promoviramo na najbolji mogući način, jer je to "začin" koji je uvijek dobrodošao u Evropskoj uniji. Uostalom, tako glasi i njen moto – "Ujedinjeni u različitosti".

Autorka završava postdiplomske evropske studije na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i saradnica je CGO-a. Pohađala je III generaciju Škole evropskih integracija.

CRNOGORSKO MASLINARSTVO NE PRATI OČEKIVANIM TEMPOM PRIBLIŽAVANJE CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI

Piše: Emil Krještorac

Dok ostale mediteranske zemlje stalno povećavaju proizvodnje maslina, crnogorsko maslinarstvo ne napreduje očekivanim tempom. Kako po broju stabala, tako i po proizvodnji i kvalitetu ploda masline, mada je primijećeno da se mijenja stanje u posljednjih nekoliko godina. Pozitivni pomak je uočen kada su u pitanju kapaciteti za proizvodnju maslinovog ulja (nabavkom savremenih uljara manjeg kapaciteta), a započeta je i obnova starih zasada. Poseban napredak je postignut i zahvaljujući nevladinom sektoru koji se organizovao u nekoliko udruženja, što će imati pozitivan odraz kod pregovora sa Komisijom i rada na pretpristupnoj strategiji, odnosno platformi za pregovore u smislu zaštite domaćih proizvođača. Cilj je da se obezbijede subvencije i kvote na koje se još oslanja poljoprivredna politika EU.

Crna Gora je u posljednjih par godina učinila nekoliko krupnih koraka ka stvaranju adekvatnog pravnog okvira i zakonodavstva koje je neophodno u cilju uređivanja ove oblasti. Naime, prvo je usvojen

Još ne postoji ni katastar maslina

Zakon o maslinarstvu koji je stupio na snagu 8. avgusta 2003. godine, a potom i Strategija razvoja proizvodnje hrane i ruralnih područja koja predstavlja nacionalni pravac razvoja poljoprivrede i njenog integrisanja u poljoprivrednu politiku EU. Strategija, razumije se, predstavlja i okvir za usvajanje niza zakona i primjenu veoma zahtjevnih i ne jednostavnih propisa koji su na snazi u EU. Kada je u pitanju zakonodavstvo poljoprivredne politike, dovoljno je navesti da je EU usvojila 4.000 dokumenata koji imaju preko 40.000 strana teksta. No, to nije konačno jer se propisi stalno mijenjaju i dopunjuju.

Maslina pokriva trećinu ukupne površine pod voćnjacima u Crnoj Gori. Preovladavaju starija stabla i autohtone sorte koje se uglavnom koriste za proizvodnju ulja, ali i za

proizvodnju konzerviranog ploda na tradicionalan način.

Prema informacijama sa kojima raspolaže Ministarstvo poljoprivrede, a koje su navedene u Strategiji razvoja proizvodnje hrane i ruralnih područja, u Crnoj Gori se pod maslinama nalazi 3,2 hiljade hektara površine. Riječ je o 420 hiljada stabala maslina, a prinos iznosi pola tone po hektaru. Proizvedeno je 1,3 miliona tona maslina.

Posebno važan dio regulative EU predstavlja ograničenje površina poljoprivrednog zemljišta na kojoj se mogu posaditi masline, odnosno oformiti maslinjaci. Takođe, nizom propisa u okviru zakonodavstva EU u zemljama članicama se kontroliše svaka sadnica, time se u okviru Evropske unije bavi GIS (Geographic Information Sistem) koji je uspostavljen Uredbom 1638/98.

HRVATI GODIŠNJE SADE POLA MILIONA NOVIH STABALA

Maslinarstvo u Hrvatskoj je vodeća grana poljoprivrede. Čak je ispred vinogradarstva. Godišnje se sadi preko pola miliona novih stabala maslina i time se ostvaruje Operativni program Vlade Republike Hrvatske o podizanju trajnih nasada do ulaska u EU.

Hrvatska ima ambiciju da zasadi maksimalan broj maslina kako bi ulazak u EU dočekala sa maksimalnim mogućim fondom maslina od oko 6.000.000 stabala ili 30.000 do 35.000 ha maslinjaka, koji će godišnje davati oko 60 miliona kilograma ploda i proizvoditi oko 10 miliona litara ulja. U funkciju podizanja novih nasada uključeni su svi subjekti, od države, preko županija do jedinica lokalne samouprave.

U 2007. godini u Hrvatskoj očekuju podizanje hiljadu hektara novih maslinjaka (na državnom šumskom zemljištu kroz "zakup" na 50 godina) od strane pedesetak značajnijih investitora.

Iz tih razloga je za Crnu Goru od naročite važnosti da prije ulaska u EU ima što veći broj zasada maslina i oformljenih maslinjaka jer se uvijek u kreiranju podrške, kvota i subvencione politike polazi od faktičkog stanja na terenu, a ne od želja i namjera. Naravno, ispunjenje pomenutih uslova podrazumijeva prethodnu izradu katastra maslina u Crnoj Gori, na čemu, na žalost, još ništa nije urađeno iako je to bila zakonska obaveza i postojećeg Zakona o maslinarstvu. Tu se kao obaveza nameće i harmonizacija većeg broja propisa Crne Gore (koji se odnose na proizvodnju, tržište, održivi razvoj, prirodnu sredinu i visoke standarde EU u kontroli kvaliteta ishrane) sa regulativom EU.

Temeljni propisi koji su regulisali oblasti maslinarstva su uglavnom uredbe Savjeta EU. Najvažnije Uredbe kojima se definiše uspostavljanje pomenute evidencije u maslinarstvu su 154/75; 2366/98 i 1513/01. Pomenute Uredbe su samo manji dio uredbi koje se odnose na izradu katastra jer u izradi katastra je nužno ugraditi zahtjeve koje postavljaju i ostala područja poljoprivrede (statistički podaci, kontrola isplate subvencija i ostalo). Inače, katastar maslinjaka je evidencija o površinama na kojima se uzgajaju masline i mora sadržati potpune informacije o položaju i pravnom stanju svih površina pod maslinama i ostale podatke koji su važni za cjelokupan proces proizvodnje maslinovog ulja.

Uredbom 1638/98 je definisano

da se rad na upisniku uzgoja maslina usmjeri na stvaranje, obnavljanje i upotrebu Geografskog informacionog sistema. O tome koliko je izrada pomenutog katastra i ubrzana sadnja maslina i formiranja maslinjaka u narednom periodu važna za Crnu Goru, dovoljno govori član 4. pomenute Uredbe koji kaže da "Dodatna stabla maslina koja se sade u sklopu obnavljanja starih plantaža maslina, ili novi nasadi u područjima obuhvaćenim programom koji je odobrila Komisija, mogu doći u obzir u okviru granica koje će biti utvrđene".

Donošenjem uredbe Savjeta 865/04 o zajedničkoj organizaciji tržišta maslinova ulja i stolnih maslina, nastupile su određene promjene koje nagovještavaju temeljnu refor-

mu tržišta maslina i maslinovog ulja. Budući da maslinarstvo zauzima istaknuti položaj u zajedničkoj agrarnoj politici, pomenuta uredba je obuhvatila 22 područja vezana za tržište maslinovog ulja i maslina, a naglasak je stavljen na stabilizaciju tržišta putem različitih mjera. Jedna od pomenutih mjera je i obaveza za zemlje članice koje imaju proizvodnju maslinovog ulja 3 ili više hiljada tona tokom definisanog referentnog vremenskog perioda, da moraju uspostaviti posebnu Kontrolnu agenciju za maslinovo ulje. Funkcija ove Agencije je da obavlja provjere u pogledu pomoći Zajednice koja se daje za maslinovo ulje. Ova agencija, recimo, mora imati potpunu administrativnu autonomiju; dovoljan broj zaposlenih koji su adekvatno obučeni, te mora biti sposobna da predlaže i prati godišnji plan rada osmišljen tako da obezbijedi da se pravila Zajednice u pogledu maslinovog ulja adekvatno primjenjuju.

Autor je visoki funkcioner Narodne stranke. Pohađao je IV generaciju Škole evropskih integracija.

MEDITERAN DRŽI PRIMAT

Maslina je biljka za koju je rimski filozof Columella rekao da je "Olea prima omnium arborum est" (prvi pratilac čovjeka). Porijeklom je iz male Azije, iz područja Sirije i Palestine. U XIII vijeku prije Hrista je prenešena u Egipat i na ostrva male Azije, zatim u Grčku i u Mediteranske zemlje Evrope i Afriku. Kultura masline ostala je dugo koncentrisana u području Mediterana, a tek u XVI vijeku prenešena je u Južnu Ameriku, a zatim u SAD. No, mediteranske zemlje su i dalje ostale najveći proizvođač masline u svijetu.

Piše: Jakov Milatović

Zašto želim da budem građanin Evrope?

izgrade – ni u pravnom, ni u bilo kom drugom smislu.

Imam 20 godina. Živim sa roditeljima i braćom u skromnom stanu od nekoliko desetina kvadrata, u glavnom gradu jedne male planinsko – primorske balkanske zemlje. I jedan sam od mnogih mojih vršnjaka koji isto tako žive – sanjaju o mnogo čemu, ali ne traže puno.

Mnogi ljudi su rođeni u siromašnim porodicama, rasli su suočavajući se sa nedaćama života, a trudili su se da grade sebe kao čovjeka. A oduvijek je najteže bilo biti i ostati čovjek na ovom brdovitom Balkanu.

Uspio sam da upoznam Evropu mnogo ranije u odnosu na moje vršnjake. I ne želim da budem samo građanin Crne Gore. Želim više, želim bolje, želim ljepše, pravednije, moralnije, želim da budem građanin Evrope! Od malena gledam, slušam i čitam o zajednici nekih evropskih zemalja koje su shvatile da im je zajednički interes da se udruže, da prenesu jedan dio svojih ingerencija na zajednički nivo smatrajući da im je to svima u interesu. Čitao sam i maštao o toj civilizaciji, o toj nadržavi – koja je bila tu, na dohvata ruke, na nekoliko stotina kilometara udaljena od mene, svega nekoliko časova vožnje, a toliko daleko.

Uzimam geografski atlas i tražim kartu Evrope. Gledam u nju. Perfektno zaokružena cjelina u geografskom smislu – jedno veliko i pomalo čudno poluostrvo koje je iznjedrilo i sahranilo toliko toga. Evropa je podneblje koje u sebi sadrži mnogo različitosti. Ona je uprkos krvavim dinastičkim ratovi-

ma, bolesnim umovima koji su je držali pod svojom rukom, autoritarnim porecima i ličnostima, srednjovjekovnoj torturi crkve, uspjela da izgradi, održi i unaprijedi razne moralne vrijednosti. Njeno nepostojanje bi značilo slom naše civilizacije i svega onog što je građeno vjekovima. Gdje smo mi u svemu tome – u geografskom, političkom, civilizacijskom smislu?

Gdje je Balkan u svemu tome? Koliko je on doprinio evropskoj civilizaciji? I da li je uopšte i doprinio?

Svakako da je i naše podneblje radilo i gradilo građevinu čije je ime evropska civilizacija. U kojoj mjeri – to je sada već diskutabilno pitanje, ali činjenica je da su i naši narodi bili i dio Rima, činjenica je da su i oni kao i svi drugi primili hrišćanstvo i kao takvi doprinijeli njegovom daljem širenju i propagiranju. Isto tako su i naši narodi izrodili niz onih velikih ljudi kao što je Dioklecijan, Nikola Tesla, Mihailo Pupin, Marko Polo... koji su (svaki na svoj način) dali doprinos evropskoj civilizaciji. Zašto smo danas samo mi ti koje ostali Evropljani ne smatraju Evropljanima? Zašto smo danas u tolikom zaostatku za Evropom? Zašto kada smo nekada bili dio nje, napredujući sa njom rame uz rame? Zašto je danas loše biti državljanin države sa Balkana?

Kada sam zavolio Evropu, njenu civilizaciju, istoriju, izgrađene moralne vrijednosti, svjetlost Pariza, antiku Atine, vječnost Rima, tradiciju Londona, disciplinu Berlina, raspjevanost Lorkine Andaluzije, prestiž, mir, humanost? Kada sam doživio Betovenovu Odu radosti kao svoju himnu?

Sve je počelo u trećem razredu

Sjutra idem za Sloveniju. Radujem se jer je prošlo više od pola godine od kako sam posljednji put bio u Evropi. Ovog puta idem zahvaljujući Fakultetu koji organizuje studijsko putovanje najboljih studenata Univerziteta Crne Gore. I opet sam prošao kroz dosadno i iscrpljujuće dobavljanje dokumenata potrebnih da bi se dobila viza kada je u pitanju neka od zemalja EU.

Koliko li je samo potrebno papirologije da bih pošao na sedam dana u Ljubljanu, ili Rim, Pariz, Brisel... ili bilo gdje iza čvrste granice koja odvaja zapadni Balkan i Evropsku uniju.

Zbog čega moramo popunjavati ovoliko obrazaca? Zar nam tako malo vjeruju? Zar smo im toliko sumnjivi? Imaju li razloga za to? Imaju, naravno da imaju.

Što je to što moja zemlja nema, u čemu to zaostaje u odnosu na EU. Svašta joj fali. Fale joj hrabriji, samosvjesniji i kulturniji ljudi, fali joj prava i pravde, više sloboda, neselektivno kažnjavanje, fali joj humanosti, vaspitanja, pameti, fale joj iste šanse za sve. Fale joj pravila igre koja za sve treba da budu ista. To država treba da nam obezbijedi. Ima ono što joj je Bog dao, a nema ono što ljudi treba da

gimnazije. Izabran sam da svoju gimnaziju predstavljam u Zdravo, Evropo! To je bilo takmičenje koje je organizovala Kancelarija Evropske komisije u Beogradu. Pitanja nijesu bila samo vezana za Evropsku uniju, već su se odnosila i na poznavanje zemalja članica EU sa mnogih aspekata – ekonomskog, kulturnog, sportskog ... Sa mnom su još bili Iskra, Draško, Marko i profesorica Smilja Vukićević. Učili smo naporno i proučavali smo svaku zemlju članicu EU. Na takmičenju smo osvojili treće mjesto, a kao nagradu smo dobili desetodnevni boravak u Francuskoj, a tamo smo predstavljali našu zemlju na tradicionalnom okupljanju djece iz svih zemalja svijeta.

Negdje u predvečerje 8. jula sam sletio u Pariz i po prvi put stao na kopno prave Evrope – one Evrope koja osuđuje smrtnu kaznu, izdvaja velika novčana sredstva za unapređenje nauke, za obrazovanje svojih mladih naraštaja, za njegovanje kulture i nasljeđa koje su im ostavili preci, one Evrope u kojoj ne samo da se čuje "Vox populi", već on i vlada, one Evrope koja poštuje znanje i ljude koji imaju znanje, Evrope u kojoj postoji sloboda kretanja ljudi, roba, usluga i kapitala, Evrope koja je uspjela da sruši Berlinski zid (u onom metaforičkom značenju).

Kakva ironija – kod nas berlinskog zida nema kao građevine, ali

u nekom drugom smislu još nije srušen. Sloboda!!! Ta riječ kod nas još uvijek nije doživjela pravu jačinu svog značenja.

Kada još nijesam bio student, mislio sam da društvo u kojem su studenti nezadovoljni ne može biti dobro društvo. Kasnije sam shvatio da nijesam bio u pravu. Upravo društvo u kojem su studenti nezadovoljni i uvijek kritički nastrojeni je zdravo društvo, društvo koje zna da kroz tu najbuntovnijiu generaciju i kroz njihovo nezadovoljstvo

ispravlja svoje greške i sebe razvija. Studenti kod nas nikada nijesu nezadovoljni... Mi smo zemlja ljudi čiji su ideali izdati !!! I to puno boli.

Ne želim da razmišljam o Balkanu kao o važnom regionu, području kojeg su sve svjetske sile htjele osvojiti. Mi nijesmo samo evropski narod, već zbog dugogodišnjeg uticaja Vizantije, a kasnije Turske imperije imamo elemente i istoka i zapada. Negdje sam pročitao Đinđićev tekst u kojem kaže da su naši narodi prošli kroz jedan vrlo čudnovat razvoj – prvo su 40 godina bili izdajnici komunizma jer su bili moderniji od drugih zemalja na istoku (nikada nijesmo bili komunisti u pravom smislu!), ali smo ipak 1990. godine upravo mi bili ti koji su najmoderniji od svih komunističkih zemalja istočne Evrope i koji su branili komunizam koji više nije

postojao ni u Moskvi. To je pomalo čudno, jer sada kada su se narodi istočne Evrope okrenuli i orijentisali u onom pravcu kojim smo mi išli nekoliko godina ranije, danas je obratno. Život se igra sa nama, ili se mi igramo sa životom i ne znamo da ga dovoljno cijenimo.

Autor je najmlađi polaznik V generacije Škole evropskih integracija i student prve godine Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore.

Southeast European Times

Crna Gora pokušava da poboljša konkurentnost u poljoprivredi

Piše: Antonela Arhin

Crna Gora je zemlja tradicionalnih zelenih pijaca i malih poljoprivrednih gazdinstava. Troškovi proizvodnje su veliki, a izvozni potencijal još uvijek neostvaren. Kako se zemlja kreće u pravcu članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i ulasku u EU, velike reforme su neizbježne.

Proizvodnja hrane i poljoprivreda igraju važnu ulogu u crnogorskoj ekonomiji, a učešće samog primarnog sektora u ukupnom BDP-u je 10 %. Međutim, analiza Vlade RCG pokazuje da crnogorsku poljoprivredu karakteriše relativno slaba konkurentnost u domenu cijena: mnogi proizvodi su skuplji nego u Evropi. Kako se Crna Gora bude pripremala za evropsko, a time i za globalno tržište, taj problem će postati sve akutniji.

Ubrzo pošto se Crna Gora odvojila od državne zajednice sa Srbijom, Vlada RCG je usvojila Strategiju ruralnog razvoja i poljoprivrede, sa ciljem da se usklade politike, zakoni i institucionalni okviri sa zahtjevima Zajedničke poljoprivredne politike EU. Jedan od glavnih ciljeva je povećanje konkurentnosti.

Generalno gledano, crnogorski proizvodi mogu se klasifikovati u tri grupe. U prvoj grupi su oni koje je skuplje proizvesti nego u većini evropskih zemalja, pa su samim tim i manje konkurentni. U toj grupi su krompir, mlijeko i mliječni proizvodi, voće, živina i svinjetina. U drugoj grupi su proizvodi čija je proizvodnja relativno jeftina, pa su samim tim i konkurentniji: duvan i jagnjetina. Konačno, neki proizvodi su "negdje između" ili je u nekim slučajevima nivo cijena teško utvrditi.

Oblast koja predstavlja adut Crne Gore u ovoj dijelu je proizvodnja paradajza. Cijena crnogorskog paradajza je relativno niska u poređenju sa onim iz EU, pa čak i ako se poredi sa zemljama poput Grčke, Italije i Portugala koje imaju relativno povoljne uslove za njegovu proizvodnju. Na dugi rok, ključni faktori za konkurentnost biće tehnološki napredak, veća proizvodnja i bolja organizacija.

Cijena proizvodnje jagnjetine, sa

izuzetkom teletine, u posljednje vrijeme opada. Cijene su posebno niske u poređenju sa mediteranskim zemljama sa sličnim uslovima – Kiprom, Francuskom, Grčkom, Italijom, Portugalom i Španijom. Francuska ima visoku potrošnju jagnjetine po glavi stanovnika i relativno visoke troškove domaće proizvodnje. Uzimajući ovo u obzir, Crna Gora teoretski ima dobre izgleda za izvoz jagnjetine u te zemlje.

Ipak, Crna Gora trenutno nije u stanju da te izgleda pretvori u stvarnost. Tržišna infrastruktura i dalje je nerazvijena. Proizvodnja nije dobro organizovana, klanice ne ispunjavaju higijenske standarde, a izvoznici nemaju dovoljno međunarodnog iskustva. Paradoksalno, ali iako bi jagnjetina mogla da bude najkonkurentnija djelatnost u Crnoj Gori, prijeti joj recesija. Umjesto da izvoze svoje proizvode u Evropu, Crnogorci bi mogli da se nađu u situaciji da uvoze jagnjetinu iz Australije i Novog Zelanda. Zato su potrebna velika ulaganja u taj sektor da bi se njegov značajni potencijal ostvario.

Duvan je još jedna djelatnost u kojoj je Crna Gora konkurentna. Cijene su niže nego u EU, ali je budućnost tog sektora neizvjesna. Analize su pokazale da duvanska industrija u čitavoj Evropi teško drži korak sa ostalim djelovima svijeta.

Za nekoliko drugih djelatnosti u kojima proizvodnja košta ili isto ili više nego u EU, perspektiva je zabrinjavajuća. Na primjer, proizvodnja žitarica u Crnoj Gori konstantno opada. Tržište je praktično otvoreno i zaštitne tarife su niske. Bez budžetske pomoći crnogorskim proizvođačima, taj sektor će se teško nositi sa evropskom konkurencijom.

Cijena voća u Crnoj Gori je visoka. Tržište još nije pogodeno snažnom konkurencijom zbog nedovoljno razvijene trgovine. Međutim, to će se u budućnosti promijeniti. I pored povoljnih resursa i uslova, Crnoj Gori su potrebna velika ulaganja u tehnologiju i organizaciju, kao i u povećanje proizvodnje da bi taj sektor postao konkurentniji.

Cijena mlijeka u Crnoj Gori polako opada i približava se prosječnoj cijeni mlijeka u zemljama EU. Istovremeno, kvalitet mlijeka je slabiji. Male mljekare teško ispunjavaju visoke evropske higijenske standarde, pa su samim tim, šanse za izvoz ograničene. Sa otvaranjem tržišta i razvojem trgovine između mljekara, one će biti pod velikim pritiskom da ostanu u poslu. Opstanak zavisi od napretka na polju tehnologije, strukture i organizacije.

Uopšte uzevši, Crna Gora ima veliki proizvodni potencijal. Poljoprivredna područja čine 38 % ukupne površine zemlje. Po glavi stanovnika, Crna Gora ima 0,84 hektara poljoprivrednog zemljišta, što je jedna od najviših stopa u Evropi.

Ipak, najveći dio tog zemljišta čine pašnjaci, koji nijesu adekvatno iskorišćeni. Obradiva zemlja, voćnjaci i vinogradi zauzimaju tek 12% ukupnih poljoprivrednih područja. Štoviše, tradicionalna direktna prodaja na zelenim pijacama i dalje dominira, a uglavnom su zanemarene koristi od proizvodnje za komercijalno tržište.

Kroz svoju Strategiju poljoprivrede i ruralnog razvoja koja je pripremljena uz tehničku pomoć Evropske agencije za rekonstrukciju, Vlada RCG želi da prebrodi nedostatke poljoprivrede kojom dominiraju mala gazdinstva da bi se mogla takmičiti sa uvozom na sve liberalizovanim regionalnom tržištu, a da istovremeno zadovolji najviše standarde EU u pogledu ispravnosti prehrambenih proizvoda.

Ispunjenje tog cilja biće ključni faktor za stvaranje mogućnosti zarade za ruralno stanovništvo i samim tim suzbijanje trenda ruralne depopulacije Crne Gore.

Tekst je prenešen iz Southeast European Times od 15.01.2007.

Los Angeles Times
latimes.com

GADNI MALI IZAZOV ZA EU

EU se može suočiti sa mržnjom prema Romima

Piše: Colum McCann

Na prvi dan Nove godine, Evropska unija je narasla za još 28 miliona ljudi. Ulazak Rumunije i Bugarske pod evropsko okrilje je razlog za slavlje na ulicama Bukurešta i u dvorištima Sofije. Za ove siromašnije evropske zemlje, pristupanje EU donosi nebrojene prednosti, među kojima su putevi, priznanje i poštovanje, pristup fondovima i mogućnost putovanja, ali i konačni prekid sa sovjetskom prošlošću.

Pa ipak, za mnoge Evropljane – u Parizu, Dablinu, Briselu, pa čak i u Bukureštu i Sofiji – ovaj događaj donosi još 3 miliona potencijalnih problema: još više Cigana.

U nedjelji koja je najavila 2007. godinu kao "evropsku godinu jednakih mogućnosti za sve", riječ "ciganin" još uvijek ima negativan prizvuk, čak i među onima na koje se odnosi: među Romima. Sa etničkim i kulturnim korijenima koji sežu sve do daleke Indije, Romi su zajednica u dijaspori u svemu jednaka Jevrejima i Ircima. Bez određenog područja porijekla, njihov se broj danas procjenjuje na 12 do 14 miliona širom svijeta, od čega oko 10 miliona u Evropi.

Pa ipak, urednici evropskih dnevnika rijetko znaju kako da pristupe ovoj najvećoj manjini na kontinentu. Gradonačelnici širom istočne Evrope izbjegavaju i da govore o njima, i umjesto toga govore o "izbjeljivanju" gradskih kvartova.

Ako se društvo prepoznaje, i u suštini definiše, na osnovu toga kako tretira svoje najnepovlašćenije, onda je trenutni stav prema Romima ozbiljan test za EU. Njihove naseobine se mogu naći po bidon-gradovima na smetlištima Pariza, na deponijama toksičnog otpada na Kosovu, u propalim predgrađima sela u istočnoj Slovačkoj, u zabačenim kvartovima starih poljskih gradova i na sivim poljanama oko Dablina. Svako mjesto ima svoju – nekad nezatno malu – zajednicu. Međutim,

kada se uzmu zajedno, ove grupe predstavljaju gigantski kulturni mozaik, u velikoj mjeri obojen siromaštvom.

Postoje, naravno, Romi doktori, psiholozi, pjesnici i akademici, koji pozivaju na preokret u svijesti ljudi. Oni ukazuju na doprinos Roma svjetskoj umjetosti, politici, muzici, kroz najrazličitije ličnosti "ciganskog" porijekla: Pablo Picasso, Django Reinhardt, Bob Hoskins, Charlie Chaplin, legenda flamenka Carmen Amaya, pa čak i predsjednik Clinton.

Pa ipak, stari klišeji lažljivaca, prevaranata, lopova i bukača od čijih se violina sve prolama u kasnu noć su i dalje na snazi.

"Neumorno, stalno prikazivanje Roma kao ljudi bez korijena, bez vjere u zakon i morale, maloumni lopova... doprinosi tome da se predrasude protiv "Cigana" još dublje ukorijene u stavove Evropljana i Amerikanaca", kaže Ian Hancock, Rom, profesor na Univerzitetu u Teksasu.

Jednog popodneva u Bratislavi – dok sam proučavao situaciju Roma u Slovačkoj – imao sam prilike da razgovaram sa jednim mladim intelektualcem o pitanjima građanskih prava u SAD. Znao je sve o Martin Luther Kingu, Stokely Carmichael, pa čak i o poeziji Daniela Berrigana. Bio je elokventan, zakleti branilac marginalizovanih, ali kada sam ga upitao za trenutne probleme u njegovoj zemlji: sterilizaciju, diskriminaciju u školama i spaljivanje romskih kuća, odgovorio mi je bez gorčine: "Naravno, i to se dešava, ali to su samo Cigani". Beskrupuloznost je nekad samo još jedno ime za ćutanje.

Djevojčica koja luta po presušenom koritu zagađenog potoka na Kosovu teško da je čula za "godinu jednakih mogućnosti". Dječak koji duva lijepak u polomljenom liftu u naselju Saint-Denis vjerovatno ne zna da bi dekada od 2005. do 2015. g. trebala da bude "dekada inkluzije Roma".

Pogrešno je, naravno, tretirati bilo

koju kulturu kao spisak nedaća i blagoslova. Sami Romi imaju pomalo ambivalentan odnos prema sopstvenom identitetu. Iako, među njima, postoji mnoštvo različitih grupa i ljudi, obično se samo razbojničke bande, prevaranti, nepismenost – i ćutanje – pojave na naslovnim stranama.

"Da sam Čečen ili Palestinac, izašao bih i bacao kamenje", rekao mi je jedan aktivist u Mađarskoj. "Kad nemaš glasa, pjevaš u bocu".

Akademici poput Iana Hancocka podsjećaju vlade, pjesnike, novinare, aktiviste i javnost da su Romi, poput afro-amerikanaca, bili držani u ropstvu u centralnoj Evropi do prije samo 150 godina. S Holokaustom je mnoštvo njih nestalo sa lica zemlje. Te i druge pouke istorije moraće da postanu dio zajedničke istorije i da se približe široj javnosti, da ne bi 3 miliona Roma u Bugarskoj i Rumunije ostali i dalje "samo Cigani".

"Borba čovjeka protiv moći je borba sjećanja protiv zaborava", kaže češki pisac Milan Kundera.

Evropski poziv na inkluziju je ispravan i vrijedan hvale. Političari i birokrate koji stoje iza ovih poziva imaju dobre namjere. Zašto se ne nadati boljem svijetu?

Previše je, međutim, romske istorije i dalje zamotano u namjerni zaborav. Nije stvar u tome da Evropu ili Ameriku jednostavno nije briga – desetina konferencija i nevladinih organizacija bave se tzv. "romskim pitanjem" po svim glavnim gradovima iz godine u godinu, a 2007. godina obećava da će ih biti i više, ali opšti stav najbolje opisuje stari slovački vic: "što je malo, tamno, prljavo i kuca ti na vrata?" U odgovoru nije samo naša prošlost, nego i budućnost.

Tekst je preuzet iz LA Times

PREDSTAVLJAMO INSTITUCIJE EU

Europol

jskih vlasti, Europol nema izvršnu vlast. Nema ovlaštenja da lišava slobode određena lica, niti da samostalno sprovodi istrage.

Uloga Europola je da olakšava razmjenu informacija među državama članicama; obavještava nacionalne policijske vlasti o putevima kriminala i kriminalnim grupama; pravi strateške procjene, analize i izvještaje; pruža stručnu i tehničku pomoć u istragama i operacijama koje se sprovode u EU i na taj način bude najbolja logistika vlastima država članica EU.

U Upravnom odboru Europola su predstavnici svake od država članica i Evropske komisije, a sastaju se najmanje dva puta godišnje. Osim analize Godišnjeg izvještaja, Odbor razmatra i sve buduće aktivnosti, kao i prijedloge i sugestije zemalja članica.

Izveštaj se prosljeđuje Savjetu ministara na odobravanje, a o njemu se informiše EP. Upravnim odborom predsjedava predstavnik države koja je u tom trenutku predsjedavajuća EU.

Direktora Europola postavlja Savjet nakon dobijanja saglasnosti Upravnog odbora. Pomažu mu tri zamjenika. Trenutno je direktor **Max-Peter Ratzel** (Njemačka), a zamjenici su mu **Mariano Simancas** (Španija), **Jens Hojbjerg** (Danska) i **Kevin O'Connell** (UK). Europol ima 590 zaposlenih, a usluge se pružaju 24h dnevno.

Europol se finansira priložima država članica. Budžet i nacrt budžeta za djelovanje organizacije razmatra Savjet. Budžet za 2006. godinu je iznosio 63.4 miliona eura.

Za sprovođenje kontrole i revizije finansijskog poslovanja organizacije, brinu se Finansijski kontrolor i Finansijski komitet koji je sastavljen od članova predstavnika svake od zemalja članica.

Sjedište Europola je u Hagu.

Više informacija o Europolu može se naći na www.europol.europa.eu. Kontakt: info@europol.europa.eu

Petar ĐUKANOVIĆ

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

EVROPSKA ALIJANSA ZA JAVNO ZDRAVLJE (EPHA)

Evropska alijansa za javno zdravlje (EPHA) predstavlja više od 100 nevladinih i drugih neprofitnih organizacija koje rade na projektima podrške zdravlju i poboljšanju zdravstvenih sistema u zemljama članicama EU. Među njima je 35 organizacija pan-evropskog ili međunarodnog karaktera.

Glavni cilj djelovanja Alijanse je promocija i zaštita zdravlja stanovništva EU i osnaživanje dijaloga između institucija EU, građana i NVO koje su aktivne u oblasti zdravstvenih politika.

Radi ostvarenja svojih ciljeva, EPHA sprovodi niz različitih aktivnosti. Između ostalog, bavi se monitoringom sprovođenja zdravstvenih politika koje se kreiraju u okviru EU institucija. EPHA prikuplja i distribuira informacije koje se tiču promocije zdravlja i javnih zdravstvenih politika svim zainteresovanim stranama (od službenika EK, poslanika EP, predstavnika država članica i zemalja kandidata, do NVO-a i građana). Takođe, radi na podizanje svijesti javnosti o značaju uključivanja u procese donošenja odluka u vezi sa zdravstvenim pitanjima, ali i pruža podršku razvoju saradnje i partnerstva nevladinih i drugih neprofitnih organizacija koje su aktivne u promociji javnog zdravlja na lokalnom, nacionalnom i širem evropskom prostoru.

EPHA ima savjetodavnu ulogu u Evropskom parlamentu i pomaže poslaničkim grupama zaduženim za zakonodavstvo u oblasti javnog zdravlja. Ovakav vid saradnje među nevladinim organizacijama i parlamentarcima koji se bave pitanjima zdravstvene politike predstavlja forum koji je veoma plodonosan inicijativama za unapređenje zdravstvenih politika EU.

Za detaljnije informacije o organizaciji posjetite www.eph.org

Pripremio: P. ĐUKANOVIĆ

Razvoj EU i sloboda prelaska granica podstakla je i potrebu za intenzivnom saradnjom i razmjenom bezbjednosnih informacija između zemlja EU. Da bi se izborila sa organizovanim kriminalom, Evropska unija stvara Europol, organizaciju čiji će osnovni cilj biti borba protiv kriminala u svim oblicima.

Na početku, Europol je djelovao kao Jedinica za borbu protiv droge koja je osnovana ugovorom iz Maastrichta 1992. godine, a počela sa radom 1994. g. Vremenom su joj dodate u zaduženje i druge oblasti kašnjenih djelovanja.

U julu 1999. godine, Agencija je prerasla u Europol, organizaciju koja se koncentriše ne samo na borbu protiv trgovine drogom, već i na borbu protiv nezakonitih imigracija, terorizma, trgovine ljudskim bićima uključujući i dječiju pornografiju, krijumčarenje vozilima, te raznih vidova finansijskih prevara (kao što je falsifikovanje novca, pranje novca itd.) Od januara 2002. godine mandat Europola je proširen na borbu protiv svih oblika međunarodnog kriminala definisanog u aneksu Konvencije Europola, koju su ratifikovale sve zemlje članice. Mandat Europola se primjenjuje na sve organizovane kriminalne strukture čijim djelovanjem su pogođene dvije ili više zemalja članica EU.

Europol funkcioniše u svih 27 država članica EU, a Rumunija i Bugarska su postale njegove članice i prije nego što su ušle u EU.

Cilj Europola je unapređenje saradnje i efikasnog djelovanja među policijama država članica EU u cilju borbe protiv različitih oblika organizovanog međunarodnog kriminala i terorizma.

Za razliku od nacionalnih polici-

MLADI EVROPSKI FEDERALISTI OSNOVALI JOŠ
JEDNO PREDSTAVNIŠTVO

JEF stigao u Crnu Goru

Predstavništvo Mladih evropskih federalista (JEF), nakon Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i drugih zemalja u regionu, osnovano je i u Crnoj Gori.

Ciljevi crnogorskog ogranka ove panevropske organizacije koja okuplja 25.000 članova u 35 zemalja su: unapređenje integracije Crne Gore i drugih zapadno-balkanskih zemalja u Evropsku uniju; razvijanje regionalne saradnje u afirmaciji evropskih integrativnih procesa; promocija evropskog jedinstva i demokratskih standarda; razvijanje evropskih vrijednosti u svakodnevnom životu, kao što su tolerancija, mir, demokratija, poštovanje ljudskih prava, vladavina prava i sl., kao i doprinos identifikaciji i otklanjanju negativnih posljedica globalizacije i afirmaciji pozitivnih.

JEF Crne Gore će svoje ciljeve ostvarivati kroz sljedeće djelatnosti: organizovanje kreativnih radionica, savjetovanja, performansa, seminara, izložbi, festivala i drugih akcija u cilju opšteg unapređenja društva i širenja ideja same organizacije; stvaranje mogućnosti za mlade da putuju uživajući u interkulturalnim iskustvima; zastupanje i lobiranje sa lokalnim, nacionalnim,

zapadno-balkanskim, evropskim i međunarodnim institucijama, grupama i organizacijama; izdavanje različitih publikacija i ostalog materijala u svrhu promocije rada organizacije i njenih ciljeva; sprovođenje istraživanja u oblastima djelovanja.

JEF je nadnacionalni, politički pokret aktivan u većini evropskih zemalja. To je autonomna omladinska organizacija koja se bavi pitanjima politike, ali nema političku profilaciju niti je dio bilo koje političke partije. Aktivnosti pokreta uglavnom su koncentrisane na razmjenu mišljenja i iskustava sa drugim političkim pokretima, političkim partijama, evropskim, nacionalnim i lokalnim institucijama i organizacijama, ali i sa javnošću. U tom smislu JEF jeste politički pokret, ali ne i politička partija.

Sušтина i vrijednost postojanja i djelovanja pokreta leži u njegovom nastojanju da mlade ljude zainteresuje da učestvuju u političkom životu društva u kojem žive, ali i evropskog društva u cjelini. Misija pokreta je razbijanje predrasuda o politici kao negativnom fenomenu i ohrabivanje mladih na uključivanje u politiku kao djelatnost čija je suština u stvaranju boljeg i pravednijeg svijeta. Cilj pokreta nije osvajanje i vršenje vlasti.

Mlade evropske federaliste čini grupa mladih ljudi koji zagovaraju ideje federalne Evrope, bez granica, dominacije i diskriminacije. Mladi ljudi su najveća vrijednost pokreta. Oni vjeruju da svojom mladalačkom energijom, optimizmom i znanjem mogu dati nov kvalitet životu društva u kojem žive. Ideja vodilja

FORUM ŠKOLA EVROPSKIH
INTEGRACIJA NASTAVLJA SA
AKTIVNOSTIMA

Publikovan Izveštaj EK

U okviru Foruma Škole evropskih integracija, koji realizuje Centar za građansko obrazovanje, Centar za razvoj nevladinih organizacija i Evropski pokret u Crnoj Gori, uz podršku fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora, publikovan je Izveštaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2006.

Štampanje ovog Izveštaja u cjelosti predstavlja podršku ukupnim obrazovnim procesima u oblasti evropskih integracija i obezbjeđuje kvalitetan materijal za polaznike budućih programa, predavanja i panel diskusija.

Izveštaj će biti distribuiran i poslanicima Skupštine RCG, nadležnim tijelima Vlade RCG, predstavnicima lokalne samouprave, nevladinim organizacijama koje se bave evropskim integracijama, Univerzitetu Crne Gore, medijima, itd.

po kojoj se pokret prepoznaje i izdvojava od drugih jeste ideja o Evropi kao federalnoj državi, koja je po mišljenju ljudi koji čine pokret jedina mogućnost koja ostaje Evropi da se izbori sa svim izazovima procesa globalizacije.

"Ako ste mladi duhom i imate do 35 godina, želite da budete uključeni u kreiranje budućnosti Evrope, imate nešto da kažete evropskim političarima i građanima, dijelite ideju stvaranja evropske federacije, onda ste više nego dobro došli da budete član/ica naše organizacije", poručuju iz JEF-a Crne Gore.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

2007–2008 INTERNATIONAL SCHOLARS FELLOWSHIP PROGRAM

Open Society Institute

International Higher Education Support Program Academic Fellowship Program

The International Scholars Fellowship Program invites highly-qualified scholars in social sciences and humanities from around the world to teach and/or consult at selected university departments in South Eastern Europe, parts of the former Soviet Union, and Mongolia.

The program, part of the Academic Fellowship Program (AFP), welcomes applications from faculty, retired faculty, and others holding PhDs in anthropology, area/cultural studies, gender studies, economics, history, political science, international relations, psychology, public administration, public health, philosophy, social work, sociology, human rights & public law, and journalism/media studies. The program does not support scholars in philology, the visual and performing arts, or business. Candidates apply to teach outside their country of citizenship and must hold an internationally-recognized PhD or JD. AFP accepts applications for fellowship placements in Albania, Armenia, Azerbaijan, Bosnia & Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Georgia, Kazakhstan, Kosovo, Kyrgyzstan, Macedonia, Moldova, Mongolia, Montenegro, Romania, Russia, Serbia, Tajikistan, and Ukraine.

AFP fellows are placed in carefully selected university departments that are amenable to change and demonstrate a realistic and clear vision for future development. A list of current AFP partner departments can be found on our website. The list is subject to change in the 2007–08 academic year.

The International Scholars Fellowship Program offers two arrangements:

Non-resident International Scholars share their expertise with host departments on a consulting basis, visiting the institution for several short consultations and remaining in contact for mentoring and advice between visits. Nonresident fellows are senior or well-established academics; recent PhD recipients are not considered.

Resident International Scholars live in the host country and teach courses for one academic

year at partner universities. Fellows also work on a variety of projects within their host departments, and benefit from the diverse academic network connecting AFP program countries. **The Resident option is available only for Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, and Mongolia.

Fellowships generally include a stipend, transportation, and accommodation. Resident fellows also receive health insurance and various other allowances.

Application deadline: March 23, 2007.

Fellowships begin in **August or September 2007** and normally last one academic year, with the possibility of renewal. For applications and guidelines, please see our web site:

www.soros.org/initiatives/hesp/focus/afp

Open Society Institute

Higher Education Support Program

Academic Fellowship Program

October 6 utca 12, H-1051, Budapest, Hungary

E-mail: afp@osi.hu

Telephone: (36-1) 235 6160;

Fax: (36-1) 411-4401

ERASMUS MUNDUS (EU FUNDING) IN WOMEN'S STUDIES AND GENDER STUDIES

We would like to inform you that the Department of Gender Studies at the Central European University (CEU), as a member of the newly-created GEMMA consortium, has been granted an Erasmus Mundus (EU funding) in Women's Studies and Gender Studies starting in 2007/08. Both students and scholars from third countries* are eligible to apply for scholarships within the program. Third country scholars can apply for a study period at CEU, or any other member of the GEMMA consortium, for 3 months in 2007/08. The consortium is made up of eight universities in seven different European countries: University of Granada (co-ordinator), University of Bologna, Central European University in Budapest, University of Hull, Institutum Studiorum Humanitatis, Ljubljana (ISH), University of Lodz, University of Oviedo and University of Utrecht. We encourage you to check the GEMMA website at: www.ugr.es/~gemma and see details under applications/applications for scholars. Each consortium has a limited

number of scholarships to distribute among potential applicants, and they are awarded on a competitive basis.

Please note that the **deadline for application is January 31* 2007**, and the documents should arrive in Granada no later than **February 9th 2007**.

FOUR 6-MONTH RESEARCH FELLOWSHIPS IN HUMANISTIC SCIENCE

The Institute for Human Sciences (IWM) awards four 6-month research fellowships during the academic year 2007/08. The programme, which is generously supported by the Robert Bosch Foundation, is focused on South-Eastern Europe.

The program is directed to graduates with a degree in the humanities and social sciences, that will work in Vienna on a research project of her/his choice that is related to one of the IWM's main research fields.

Applications are accepted from Ph.D candidates and Post-doctoral researchers who

- either are of South-Eastern European origin,
- or are affiliated to a university or research institution in the region,
- or, independent of their origin, who pursue research on South-Eastern Europe.

Please visit www.iwm.at/fellowships to learn details about eligibility requirements, conditions and application procedure.

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC bilten je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Nedeljko Rudović; Uređivački kolegijum: Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 - 112, 665 - 327 E-mail : eicbilten@cg.yu

EIC Bilten možete preuzeti na www.cgo.cg.yu